George Sand

Djævlesumpen

George Sand

Djævlesumpen

eBibliotek 1800

2023

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af George Sand: *Djævlesumpen* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of George Sand: *Djævlesumpen* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal*

context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

BY NC SA

Forfatteren til læseren

Ved slid og slæb, i kval og nød,
erhverver knapt du dagligt brød,
og når du træt af byrden est,
så byder Døden dig til gæst

I dette naive vers, der står under et maleri af Holbein, ligger noget uendelig trist. Tegningen forestiller en markarbejder, der styrer sin plov gennem en ager. Et vidtudstrakt landskab omgiver ham, i det fjerne ser man nogle usle hytter; solen er ved at gå ned bag højene. Det lider mod aften efter en byrdefuld dag. Bonden er gammel, krumrygget, klædt i pjalter. De fire heste, han driver foran sig, er magre og udtærede og kan kun med møje slæbe plovjernet gennem en stenet jordbund. Kun et eneste væsen synes at være lystigt og vel til mode på dette billede af sved og slid. Det er en fantastisk person, et med en pisk bevæbnet skelet, som løber i furen ved siden af de forskrækkede heste, slår dem og gør for så vidt tjeneste som plovknægt hos den gamle avlsmand. Det er Døden – dette spøgelse, som Holbein har indført allegorisk i en cyklus af filosofiske og på én gang sørgelige og barokke sujetter, som han har betitlet "*Dødedansen*".

I denne samling, eller rettere i denne storartede komposition, hvor Døden, der spiller sin rolle på hver eneste side, er båndet og den herskende tanke, har Holbein afbildet monarker, paver, elskende, spillere, drankere, nonner, skøger, røvere, betlere, krigsmænd, munke, jøder, rejsende, kort sagt

alle sin såvel som vor tids mennesker; og overalt spotter, truer og triumferer dødningeskikkelsen. Kun på ét tableau er den borte. Det er der, hvor den fattige Lazarus, liggende på en bunke affald uden for den riges dør, erklærer, at han ikke frygter den, uden tvivl fordi han intet har at miste, og fordi hele hans liv er en anticiperet død.

Ligger der trøst i denne stoiske tanke, udsprunget af renæssancens halvhedenske kristendom? Finder religiøse sjæle deres regning ved den? Vel er det sandt, den ærgerrige, bedrageren, tyrannen vellystningen, alle disse stolte syndere, der misbruger livet og som Døden holder ved hårene, bliver forhåbentlig straffede; men finder den blinde, betleren, den gale, arbejdstrællen erstatning for sin lange jammer i den blotte forestilling, at døden for ham intet onde er? Nej! Der går en isnende bitterhed, en frygtelig fatalitetsidé gennem kunstnerens være. Det ligner en forbandelse over menneskehedens skæbne.

Det er en sand skildring af det samfund, Holbein havde for øje, en smertelig satire over det. Forbrydelse og elendighed – det var det, der fængslede ham; men vi, kunstnere fra et andet århundrede, hvad bør *vi* male? Skal vi i tanken om døden søge den nulevende menneskeheds løn? Skal vi anråbe den som uretfærdighedens straf og lidelsens erstatning?

Nej, vi har ikke længere med døden, men med livet at gøre. Vi tror ikke længere, hverken på gravens intethed eller på en salighed, der erhverves ved en tvungen selvopofrelse, vi vil, at livet skal være godt, fordi vi vil, det skal være frugtbart. Lazarus bør stå op fra sin mødding, for at den fattige ikke længere skal fryde sig over den riges død. Alle bør være lykkelige, så at

enkeltes lykke ikke skal være forbryderisk og forbandet af Gud. Markarbejderen skal vide, når han udsår sit korn, at han arbejder for livet, og ikke glæde sig over at Døden vandrer ved hans side. Døden må kort sagt ikke længere betragtes hverken som lykkens straf eller som modgangens trøst. Gud har ikke bestemt den hverken til at straffe nogle eller til at holde andre skadesløse for livet; for han har velsignet livet, og graven skal ikke være et tilflugtssted, hvortil det er tilladt at sende den, som man ikke vil gøre lykkelig.

Visse af vor tids kunstnere, som kaster et alvorligt blik på, hvad der omgiver dem, ofrer sig for at fremstille smerten, fattigdommen i dens forvorpenhed, Lazarus' mødding. Det er vel muligt, at sådanne ting henhører under kunstens og filosofiens departement, men når de maler nøden så hæslig, så nedværdiget, ofte så lastefuld og forbryderisk, opnår de da deres formål? Er det så lykkebringende som de håbede, det ville blive? Vi vover ikke at fælde nogen dom derover. Man kan påstå, at man skræmmer den onde rigmand ved at vise ham den gabende afgrund under hans rigdoms skrøbelige overflade, ligesom man, i *danse macabrens* tidsalder viste ham den åbne grav og Døden i færd med at omfatte ham med sine væmmelige arme. I vor tid viser man ham en bandit, der bryder hans dør op, og en morder, der belurer ham i hans søvn. Vi tilstår, at vi ikke fatter, hvorledes man kan forsone ham med menneskeheden, som han foragter, hvorledes man vil gøre hans hjerte tilgængeligt for den fattiges lidelser, som han frygter, ved at vise ham denne fattige i skikkelse af en undvegen galejslave eller en stimand, der sniger sig om i mørket. Den frygtelige død, således som den fremstilles i Holbeins og hans

forgængeres billeder, tænderskærende og spillende på violin, har ikke i denne form formået at omvende de forvorpne og trøste deres ofre. Hvorfor holder da vor tids litteratur fast ved middelalderens og renæssancetidens kunstsystem?

Holbeins drankere fylder deres bægre i en slags feberagtig rasen, for at bandlyse tanken om Døden, der står uset iblandt dem og gør tjeneste som mundskænk. De onde rige i vor tid forlanger fæstningsværker og kanoner for at bandlyse forestillingen om en kommunistklub, som kunsten viser dem arbejdende i mørket og afventende det gunstige øjeblik til at styrte sig over den herskende samfundsorden. Middelalderens kirke imødekom frygten hos Verdens mægtige ved at sælge aflad; regeringerne i vor tid beroliger de riges bekymringer ved at lade dem betale for en talløs mængde gendarmer og sluttere, bajonetter og fængsler.

Albrecht Dürer, Michel Angelo, Holbein, Callot og Goya har revset deres århundredes og deres landes lyder med mægtige satirer. Det er udødelige værker, historiske brudstykker af uomtvistelig værdi; vi vil derfor ikke nægte kunstnerne ret til at sondere samfundets sår og afsløre dem for vore øjne; men mon der nu ikke skulle være andet at tage sig til end at levere malerier, der forfærder og truer? I alle disse skildringer af lasten, som talent og fantasi har bragt i mode, holder vi langt mere af blide, elskelige figurer end af krasse forbrydere, der gør dramatisk effekt. De første egner sig til at omvende, de sidste indjager frygt, og frygten helbreder ikke egoisme, tværtimod, den forøger den, der er der i forvejen.

Jeg tror, at kunstens sande kald er kærlighedens kald, at vor tids roman burde erstatte de naive tiders fabler og parabler, og

at kunstneren har en større og mere poetisk opgave end at forestå nogle forsigtigheds- og forsoningsregler for at formindske den rædsel, hans værker fremkalder. Hans formål burde være at gøre genstandene for sin flid elskede ... jeg ville ikke engang bebrejde ham, om han forskønnede dem en smule. Kunsten er ikke et studium af den positive virkelighed; det er en stræben efter den ideelle sandhed, og *Præsten i Wakefield* Note 1) er en langt nyttigere og for sjælen sundere bog end *Le paysan perverti* Note 2) eller *Les liaisons dangereuses* Note 3).

Læser, tilgiv mig disse reflektioner og behag at modtage dem som en slags fortale. Der vil ingen sådanne flere findes i den lille historie, jeg agter at fortælle dig, og den vil blive så kort og så simpel, at jeg nødvendigvis måtte undskylde mig forud ved at sige dig, hvad jeg tænker om "skrækkelige" skildringer.

Det er i anledning af en markarbejder, jeg har ladet mig forlede til denne digression. Og det er netop en markarbejders historie, jeg har i sinde at meddele dig.

Jeg havde betragtet Holbeins pløjende bonde længe og med dyb melankoli, og jeg gik derpå ud i det fri for at tænke over landlivet og en markarbejders lod. Det er unægtelig sørgeligt at ofre sine kræfter og sin tid på at bryde den misundelige jord, der så nødig afgiver sine skatte; når et stykke hårdt; sort brød efter dagens byrde og hede er det eneste udbytte af et så møjsommeligt arbejde. Disse rigdomme, der dækker agrene, denne høst, disse frugter, disse stolte lastdyr, der feder sig i det høje kløver, er nogles ejendom og midler til at holde en stor mængde mennesker i afhængighed og trældom. Lediggængeren elsker i almindelighed ikke markerne, engene, synet af naturen eller disse herlige dyr for deres egen skyld.

Han ser en guldmine i dem, rejser på landet for at indånde en smule sund, frisk luft, og vender derpå tilbage for i de store byer at bortødsle frugten af sine vasallers sved.

Arbejdsmanden er på sin side alt for nedtrykt, alt for ulykkelig og alt for bekymret over fremtiden til at nyde naturens skønhed og landlivets glæder. Også for ham betyder de gyldne agre, de skønne enge og de stolte lastdyr intet andet end pengesække, hvoraf han kun får en ringe del, der ikke forslår til hans behov, og som han dog må fylde hvert år for at tilfredsstille sin herre og tilkøbe sig ret til at leve usselt og kummerligt på hans gods.

Og dog er naturen evig ung, skøn og gavmild. Den udgyder skatte af poesi og ynde over ethvert væsen, over enhver plante, som man lader udvikle sig i den efter behag. Den besidder lykkens hemmelighed, og ingen har kunnet berøve den dén. Det lykkeligste af alle mennesker ville være den, der, med fuld indsigt i sin håndtering, arbejdede med sine hænder, forskaffede sig velvære og frihed ved udøvelsen af sin intelligente kraft, og desuden havde tid tilovers til at leve med hjertet og hjernen, til at begribe sit eget værk og elske Guds. Kunstneren har sådanne nydelser i beskuelsen og gengivelsen af naturens skønheder; men ved synet af de menneskers elendighed, der befolker dette Jordens Paradis, bliver kunstneren med hjerte forstyrret midt i sin nydelse. Lykken ville være der, hvor ånden, hjertet og armene arbejdede i fællesskab under Forsynets øje og hvor der var en hellig harmoni mellem Guds gavmildhed og den menneskelige sjæls fryd. Da ville ben allegoriske maler, i stedet for det afskyelige spøgelse, der svinger pisken ved landmandens side, kunne

anbringe en strålende engel, der med fulde hænder udsår den velsignede sæd i de dampende furer.

Og drømmen om en fri, poetisk, arbejdsom og simpel tilværelse for markarbejderen er ikke så vanskelig at begribe, at man bør give den plads blandt kimærerne. Vergils vemodigt-blide udråb: "Hvor lykkelig ville landmanden ikke være, hvis han kendte sin lykke!" er en klage, men ligesom alle andre klager indeholder den tillige en profeti. Den dag vil oprinde, da arbejderen også kan være kunstner, om end ikke i at *udtrykke* (som da vil være ligegyldigt), så dog i at *føle* det skønne. Tror man, at denne hemmelighedsfulde intuition af poesien ikke allerede findes hos ham som instinkt og som en dunkel anelse? Hos dem, som en smule velstand beskytter mod mangel, eller hos hvem en grænseløs nød ikke kvæler al moralsk og intellektuel udvikling, findes den rene, bevidste, vurderede lykke i sin elementartilstand; og for resten, da mere end én digterstemme allerede har rejst sig fra smertens og møjsommelighedens dyb, hvorfor påstår man da, at håndens arbejde udelukker enhver sjælelig virksomhed? Vel er denne udelukken det sædvanlige resultat af et overdrevent slid og dyb elendighed; men man siger ikke, at et mådeholdent unyttigt arbejde skaber dårlige håndværkere og dårlige digtere! Den, der øser ædle nydelser af sin sans for poesien, er en ægte digter, om han så ikke har skrevet et vers i hele sit liv.

Denne retning havde mine tanker taget, og jeg mærkede ikke, at denne min tro på landmandens forædling var blevet bestyrket hos mig af ydre indflydelser. Jeg spadserede omkring ved siden af en mark, som bønder var i begreb med at bearbejde til den nært forestående sædetid. Sletten var vid og udstrakt

som på Holbeins maleri; landskabet, der omgav den, var også omfangsrigt. Store strækninger af grønt, som efteråret havde begyndt at give et rødligt skær, dannede en ramme om denne uhyre, kraftigbrune flade, hvor den sidste regn i nogle furer havde efterladt vandstriber, der skinnede i solen som små sølvtråde. Vejret var klart og varmt, og den af plovene oprevne ord udåndede lette dunster. Inde på ageren gik en olding, hvis brede ryg og strenge ansigt mindede om Holbeins, men hvis dragt ingen nød røbede, med sindige skridt efter sin plov, der blev trukket af to bleggule okser, sande engpatriarker, høje af vækst, noget magre, med lange og tilbagebøjede horn: To af disse gamle arbejdsdyr, kort sagt, som en lang bane har gjort til brødre (som man kalder dem på landet) og som, når de bliver berøvet hinandens selskab, vægrer sig ved at arbejde med nye kammerater og dør af sorg. Folk som ikke kender landet, behandler historien om oksens venskab for dens arbejdsfælle som en fabel. Lad dem komme herud, træde ind i stalden og se i dens baggrund et stakkels magert, afpillet kreatur, hvorledes det rastløst pisker sig i siderne med sin hale; hvorledes det med øjnene ufravendt fæstede på døren, vender sig med sky ringeagt bort fra det foder, man tilkaster det, skraber med kloven på den tomme bås ved sin side, snuser til det åg og de jernkæder, dens kammerat har båret, og kalder uophørligt på ham med sin klagende brølen. "Det er et par okser, vi har mistet," vil røgteren sige, "*broderen* er død, og han der vil ikke trække mere. For at få bugt med ham måtte vi først have ham fed; men han vil ikke æde og kreperer snart af sult."

Den gamle landmand arbejdede langsomt, roligt, uden at anstrenge sig til unytte; hans lydige forspand forhastede sig lige

så lidt; men på grund af den jævne måde, hvorpå arbejdet gik sin gang og de prøvede udholdende kræfter blev anvendt, blev hans fure ligeså tidligt færdig som hans søns, der i nogen afstand fra ham styrede fire mindre kraftige okser over en fastere og mere stenet jordbund.

Men det, der nu tiltrak sig min opmærksomhed, var virkelig et smukt syn, et ædelt sujet for en maler. På den modsatte side af marken var en ung smuk mand beskæftiget med at tumle et stolt forspand af fire par unge, mørktfarvede, med sorte pletter besprængte okser, som karakteriserede sig ved disse korte, krusede hoveder, der endnu minder om den vilde tyr, ved store, rullende øjne, lunefulde bevægelser og dette stødvise, uregelmæssige arbejde, der endnu ikke har fundet sig i at lystre åget og pigkæppen eller i det hele taget bøje sig under noget som helst fremmed herredømme.

Manden, der styrede okserne havde et stykke land at oprydde, der endnu for kort tid siden havde været benyttet til græsgang og var fuldt af hundredårige rødder … et herkulisk arbejde, som hans kraft, hans ungdom og hans otte endnu ingenlunde fuldstændigt tæmmede dyr næppe var i stand til at fuldbringe.

Et seks- eller syvårigt barn i bluse, smukt som en engel og med et lammeskind over skuldrene, som gav ham lighed med den lille Johannes den Døber, således som denne bliver afbildet af malerne fra renæssance-tiden, gik i den med ploven parallelt løbende fure og kildrede okserne i siden med en lang og let kæp, der var forsynet med en stump jernspids. De stolte dyr stejlede af raseri under barnets lille hånd, og såvel ågene som de om panden spændte tykke læderremme knagede under de

voldsomme ryk, de bibragte ploven. Hver gang en rod standsede jernet, råbte markarbejderen med mægtig stemme, idet han kaldte ethvert af dyrene ved dets navn, men mere for at berolige end anspore dem; for dyrene, som den pludselige modstand opirrede, gjorde voldsomme spring, oprodede jorden med deres brede klove og ville utvivlsomt være stormet sidelæns tværs over ageren med plov og det hele, hvis den unge mand ikke havde tumlet de fire første med sin stemme og plovstav, mens barnet holdt de andre i tømme. Han skreg også, den lille stakkel, i en tone som han gerne ville gøre frygtelig og imponerende, men var og blev mild og blid ligesom hans lille engleansigt. Det var et skønt billede fuldt af kraft og ynde: Dette landskab, manden, barnet, dyrene under åget; og trods den vældige kamp, der endte med jordens betvingelse, svævede der en blid og rolig ånd over det hele. Hver gang en forhindring var besejret og spandet atter begyndte sin jævne, højtidelige gang, genvandt arbejderen, hvis forstilte heftighed kun var en ytring af kraft og virkelyst, pludselig sin tidligere naturlige sjælero og kastede et blik, fuldt af faderlig tilfredshed, på sit barn, der vendte sig om for at smile til ham. Og nu opstemte den unge familiefader med sin mandige, sonore stemme den melankolske, højtidelige sang, der er nedarvet fra slægt til slægt, som en gammel tradition, og ejendommelig, ikke for alle markarbejdere uden forskel, men for alle dem, der til fulde forstår den kunst at anspore og vedligeholde sine dyrs iver. Denne sang, hvis oprindelse måske blev betragtet som hellig, og som man i tidligere tider har måttet tilskrive en hemmelighedsfuld indflydelse, er endnu den dag i dag berømt for den evne, den besidder til at opflamme plovokserne og

dæmpe deres misfornøjelse og fordrive det kedsommelige ved deres lange arbejde. Det er ikke nok, at man forstår at styre spandet rigtigt, således at man trækker furen fuldkommen lige, og at man desuden ved, hvordan man letter dyrenes anstrengelser ved at løfte og sænke jernet i rette tid. Man er ingen fuldkommen markarbejder, når man ikke kan synge for sine okser, og det er en aparte kunst, som kræver en ejendommelig smag og et ejendommeligt gehør.

Denne sang er i virkeligheden ikke andet end et *ad libitum* afbrudt og atter optaget recitativ. Dens regelløse form og, ifølge den musikalske kunsts regler, falske intonationer gør det til en umulighed at gengive den. Men det er ikke desto mindre en smuk sang og så ganske egnet for det arbejdes beskaffenhed, den akkompagnerer, så ganske afpasset efter oksernes gang, de landlige omgivelsers ro og de menneskers simpelhed, der synger den, at intet med markarbejdet ubevandret geni kunne have opfundet den, lige så lidt som nogen som helst anden sanger end en dygtig agerdyrker ville kunne foredrage den. På de tider af året, hvor ingen anden virksomhed eller bevægelse ses på agrene end plovarbejdet, hører man denne blide og dog i sine virkninger så mægtige sang hæve sig som en vindens røst, hvormed den særegne intonation virkelig giver den en vis lighed. Slutningsnoden i hver strofe bliver trukket langt ud, tremolerer med en utrolig lungekraft og stiger efterhånden gennem en systematisk disharmoni, så meget som en kvart tone. Det lyder vildt; men den sælsomme virkning det gør, er uimodståelig; og når man er vant til at høre det, begriber man ikke, at en anden sang ville kunne lyde på disse tider og på disse steder uden at forstyrre deres harmoni.

Her havde jeg da et tableau for øje, som kontrasterede med Holbein, skønt scenen var ens. I stedet for en nedbøjet olding – en ung oprømt mand; i stedet for et spand af skindmagre og afkræftede heste – et firdobbelt par stærke og vælige okser; i stedet for Døden – et smukt og venligt barn; i stedet for et billede på fortvivlelse og en tanke om tilintetgørelse – synet af kraft og symptomer på lykke.

Da kom jeg på én gang til at tænke på verset:

> Ved slid og slæb, i kval og nød, ... etc.

og på Virgils "*O Fortunatus ... agricolas!*" og da jeg så dette skønne par, faderen og barnet, i disse poetiske omgivelser og med en så sjælden blanding af ynde og kraft udføre et ophøjet, storartet arbejde, følte jeg mig grebet af en dyb medlidenhed, hvori der blandede sig en uvilkårlig ærbødighed. "Lykkelig landmanden ..." ja, jeg ville til visse være det, hvis mine arme og mit bryst, pludseligt begavede med mandlig styrke, således kunne frugtbargøre og besynge naturen, uden at mine øjne ophørte at se og min hjerne at begribe farvernes og tonernes harmoni, nuancernes finhed, omridsernes ynde, med ét ord tingenes hemmelighedsfulde skønhed ... og frem for alt, uden at mit hjerte ophørte at slå i forbindelse med den guddommelige følelse, der har ført forsædet ved det udødelige, ophøjede skabningsværk.

Men ak! denne mand har aldrig fattet det skønnes hemmelighed; dette barn vil aldrig fatte den. Gud bevare mig fra at tro, at de ikke står over de dyr, de behersker, og at de ikke i visse øjeblikke har en slags ekstatisk åbenbaring, som forsøder deres strabadser og dulmer deres bekymringer! Jeg ser Herrens segl på deres ædle pander, for de er fødte konger over jorden ...

med langt større ret end de der har købt den for penge. Beviset herfor er, at de føler det, at man ikke ustraffet løsriver dem fra deres hjemstavn, at de elsker den plet på Jorden, de har vandet med deres sved, at den ægte bonde dør af hjemve i soldatertrøjen langt fra de marker, der så ham komme til verden. Men der fattes i denne mand en del af de nydelser, jeg her, immaterielle nydelser, som ikke tilkommer nogen i højere grad end ham, arbejderen i det uhyre tempel, som ingen himmel er stor nok til at omspænde. Han mangler bevidsthed om sine følelser. De, der har fordømt ham til trældom allerede fra moders liv, har ikke kunnet berøve ham hans drømmerier, men de har sat ham ud af stand til at reflektere.

Nu vel, således som han er, ufuldkommen og fordømt til en evig barndom, er han dog skønnere end den, hos hvem lidenskaben har kvalt følelsen. Hæver jer ikke over ham, I, som tror jer i besiddelse af en lovlig og ukrænkelig ret til at beherske ham, for denne græsselige vildfarelse beviser, at jeres ånd har dræbt jeres hjerte og at I er de ufuldkomneste og blindeste af alle mennesker.

Jeg holder mere af den naive simpelhed ved hans sjæl end af det falske lys i jeres, og hvis jeg skulle skildre hans liv, så ville jeg have mere glæde af at fremhæve dets rørende og milde sider, end I har ret til at male den fornedrede tilstand, hvori jeres sociale forordningers strenghed og ringeagt har bragt ham.

Jeg lærte denne unge mand og dette smukke barn at kende. Jeg erfarede deres historie. For de havde en historie … ethvert menneske har sin, og enhver ville kunne vække interesse ved sit eget livs roman, hvis han havde fattet den. Skønt bonde og simpel markarbejder, havde Germain gjort sig regnskab for sine

pligter og sine følelser. Han skildrede mig dem, naivt, tydeligt, og jeg hørte ham med deltagelse. Efter at jeg temmelig længe havde været vidne til hans arbejde, spurgte jeg mig selv, hvorfor hans historie ikke skulle nedskrives, skønt denne var lige så simpel, lige så ligefrem og usminket som den fure, han beskrev med sin plov.

Næste år vil denne fure være dækket med en ny. Således indristes og forsvinder sporet af de fleste mennesker i menneskehedens ager. En smule jord udsletter det, og de furer vi har gravet, følger på hinanden og fortrænger hinanden, ligesom gravene på en kirkegård. Mon markarbejderens fure ikke tør måle sig med lediggængerens, som dog har et navn … et navn, der ikke vil glemmes, hvis han ved en eller anden originalitet eller absurditet har vakt en smule opsigt i verden?

Velan! Lad os, hvis vi ellers formår det, udrive Germains, *den gode markarbejders*, fure af glemslens intethed. Han vil aldrig erfare det – ville i alt fald kun bekymre sig lidt om det – men mig vil det dog more at gøre forsøget.

1. Fader Maurice

"Germain," sagde hans svigerfader en dag til ham, "du må dog gøre alvor af det og gifte dig igen. Det er nu snart to år siden min datter døde; og din ældste søn er syv år gammel. Du er selv ikke langt fra de tredive, og du ved, at en mand der er over den alder, antages her i landet for at være for gammel til at indgå et nyt ægteskab. Du har tre smukke børn, og endnu har de ikke været os til ulejlighed. Min kone og min svigerdatter har opdraget dem, som de bedst har kunnet, og elsket dem som de burde. Lille Pierre er vi så godt som færdige med; han driver allerede okserne som en helt, han har forstand nok til at holde kreaturerne samlede på engen, og er stærk nok til at ride hestene til vands. Han generer os derfor ikke; men de to andre, som vi dog holder hjerteligt af, de små, uskyldige stakler, gøre os mange bekymringer i år. Min svigerdatter er i velsignede omstændigheder og en lille ved brystet foruden. Når den vi venter, kommer til verden, vil hun ikke kunne give sig længere af, hverken med den skælmske lille Solange eller med Sylvain, som kun er fire år og som ikke under os ro hverken nat eller dag. Der er det samme liv i ham som i dig; han vil blive en dygtig arbejder, men han er et frygteligt barn; og min gamle er ikke længere rask nok på benene til fange ham, når han springer omkring på brinken af grøfterne eller kaster sig lige under fødderne på hestene. Desuden, når min svigerdatter har barslet, vil min kone få hendes næstyngste at bære på et helt år, om ikke mere. Som sagt, dine børn besværer os og volder os bekymringer. Vi holder ikke af at se børnene overladte til sig

selv; og når man tænker på de ulykkestilfælde, de er udsat for af mangel på opsyn, kan man ikke være rolig. Du trænger til en kone, jeg til en datter. Læg dig det på hjerte, min søn. Jeg har allerede givet dig et vink om det flere gange; tiden går, årene venter ikke på dig. Du skylder både dine børn og os andre, som vil, at alt skal gå godt og ordentligt til i huset, at gifte dig igen, jo før jo bedre."

"Nu vel, fader," svarede svigersønnen, "når I absolut vil det, så kommer jeg vel til at føje jer. Men jeg kan ikke nægte, at det vil være mig højst ubehageligt; jeg har ikke mere lyst til at gifte mig end til at gå hen og drukne mig! Man ved, hvad man mister, men man ved ikke, hvad man finder igen. Jeg havde en brav kone, en smuk, venlig, arbejdsom kone, som var god mod sine forældre, god mod sin mand, god mod sine børn, en dygtig husmoder, både i det ene og i det andet; og da De gav mig hende, fader ... da jeg tog hende, så var der ingen kontrakt mellem os, om at jeg skulle glemme hende, hvis jeg var så ulykkelig at miste hende."

"Hvad du der siger, Germain, beviser, at du har et godt hjerte," bemærkede fader Maurice, "jeg ved, at du har elsket min datter, at du har gjort hende lykkelig, og hvis du havde kunnet tilfredsstille døden ved at gå i hendes sted, så ville Catharine have været i live endnu, og du på kirkegården. Hun fortjente virkelig, at du gjorde så meget af hende; og er du utrøstelig over hendes hedengang, så er vi det sandelig ikke mindre. Men jeg har ikke talt om at glemme. Det var den gode Guds vilje, at hun skulle forlade os, og der vil ingen dag gå hen, uden at vi i vore bønner, vore tanker, vore ord og vore handlinger lader hende vide, at vi ærer hendes minde og at hendes død er gået os nær.

Men hvis hun kunne tale til dig fra den anden verden og give dig sin vilje til kende, ville hun befale dig at give hendes små børn en moder. Det gælder nu blot om at finde et fruentimmer, der er værdig til at indtage hendes plads. Let vil det ikke just blive; men umuligt er det heller ikke; og når vi først har fundet hende vil du holde af hende, som du holdt af min datter, fordi du er en brav mand og vil vise dig taknemmelig mod hende for den tjeneste, hun viser os, og den kærlighed, hun viser dine børn."

"Godt, fader Maurice," sagde Germain, "jeg skal opfylde Deres ønske i dette som i alt andet."

"Den ret må jeg lade dig vederfares, min søn, at du altid har lånt din svigerfaders venskab og gode råd et villigt øre. Lad os da rådslå sammen om valget af din nye kone. Først og fremmest er jeg af den mening, at du ikke bør tage en ung. Ungdommen er letsindig, og da det er en byrde at opdrage tre børn, især når det er et fremmed kuld, så må der især ses på godhed, sagtmodighed og arbejdsdygtighed. Hvis din kone ikke er omtrent på samme alder som du, vil hun ikke besidde fornuft nok til påtage sig en så ansvarsfuld forpligtelse; hun vil finde dig for gammel og dine børn for unge. Hun vil beklage sig, og dine børn vil lide under det."

"Det er netop det, der foruroliger mig," sagde Germain, "hvis de stakkels små skulle blive mishandlede, forhadte, forbandede ..."

"Det forbyde Gud!" svarede den gamle. "Men de onde koner er sjældnere her i landet end de gode, og man måtte bære sig ærkedumt ad, hvis man netop skulle falde over en ravnekvinde."

"Det er sandt, fader; der gives mange skikkelige piger i vor landsby ... der er f.eks. Louise, Claudine, Marguerite, Sylvaine ... hvem De vil, kort sagt."

"Sagte, sagte, min dreng! Alle de piger, du der nævner, er enten for unge eller for fattige ... eller for smukke; for det må vi også tage i betragtning. En smuk kone er sjældent så ordentlig som en anden."

"De vil dog ikke have, at jeg skal tage en grim?" spurgte Germain, lidt urolig.

"Nej, ikke en grim; for du vil få flere børn, og der er intet så sørgeligt som at have grimme, sygelige, vantrevne børn. En sund, frisk kone, der hverken er smuk eller styg, ville være at foretrække frem for enhver anden."

"Jeg ser nok," sagde Germain med et sørgmodigt smil, "at den kone, der skulle vinde Deres bifald, først må skabes, og det i dette udtrykkelige øjemed ... så meget mere, som hun heller ikke må være fattig og de rige piger sjældent indlader sig på at tage en enkemand."

"Om hun nu selv var enke, Germain? ... enke uden børn og med en smuk lille formue?"

"Jeg kender ingen sådan her i sognet nu for tiden."

"Jeg heller ikke; men hun behøver jo ikke at være herfra."

"De har nogen i sigte, fader. Sig mig kun rent ud, hvem det er."

2. Markarbejderen Germain

"Nå ja, jeg har virkelig en i sigte; det er en født Leonard, enke efter Bernard Guérin og bosiddende i Fourche."

"Jeg kender hverken enken eller landsbyen," svarede Germain resigneret, men stedse sørgmodigere.

"Hun hedder Catharine, ligesom din salig afdøde."

"Catharine? Ja, det er det navn, jeg unægtelig ville foretrække hos min tilkommende ... og dog, hvis jeg ikke får hende så kær som den anden Catharine, vil det blot tjene til at forøge min kummer, for det vil minde mig oftere om mit tab."

"Jeg siger dig, du vil komme til at elske hende; det er en god kone, der har hjertet på det rette sted. Sidste gang, jeg så hende – der er nu længe siden – var det ingen utækkelig pige; men hun er ikke ung længere, hun er to og tredive år gammel. Hun er af en anstændig familie – lutter brave folk – og ejer omkring otte-ti tusind franc i jorder, som hun ikke ville være utilbøjelig til at sælge, for at købe andre på det sted, hvor hun engang flytter hen; for hun tænker også på at gifte sig igen, og jeg ved, at dine omstændigheder ingen hindring ville lægge i vejen, hvis jeres karakterer for resten passer sammen."

"De har allerede bragt sagen i stand, ser det ud til."

"Ja, med undtagelse af jeres gensidige samtykke; og det er det, I må enes om, når I gør bekendtskab med hinanden. Faderen og jeg er lidt i slægt sammen, og han har altid været min gode ven. Du kender ham jo – fader Leonard?"

"Ja, jeg har set jer tale sammen på markederne; på det sidste, tror jeg, spiste De frokost med ham. Det var altså dette, I havde

så meget at sige hinanden?"

"Netop; han stod og så til, da du solgte dine okser, og han fandt, at du bar dig fornuftigt ad, at du var en køn knøs, at du lod til at være erfaren og stræbsom; og da jeg havde fortalt ham alt om dig og din gode opførsel her hjemme i de otte år, vi har boet og arbejdet sammen, uden at der nogensinde er vekslet et bittert eller uvenligt ord imellem os, faldt det ham ind at gøre dig til sin svigersøn; og jeg må bekende, at denne idé også straks tiltalte mig, såvel på grund af det gode ry, hans datter har, som fordi familien er velhavende og godt anset i hele arrondissementet."

"Jeg mærker nok, fader Maurice, at De ser meget på penge."

"Det gør jeg, og det gør du da også, antager jeg?"

"Nå ja, for at behage Dem; men De ved, fader, at jeg for min egen skyld aldrig bekymrer mig om, hvad der tilkommer eller ikke tilkommer mig af vor fortjeneste. Jeg forstår mig ikke på at dele; mit hoved duer ikke til beregninger. Ja, hvad jorden angår, okserne, hestene, pløjningen, indhøstningen, foderet og tærskningen, se der er jeg hjemme. Med hensyn til bedene, vinavlen, gartneriet og den finere kultur, det er Deres søns sag, som De ved ... jeg blander mig sjældent i de dele. Hvad penge betræffer, er min hukommelse kun mådelig, og jeg gav før afkald på alt, end jeg ville indlade mig på kævlerier om mit og dit. Jeg ville frygte for at tage fejl og måske forlange mere end der tilkom mig; var sagen ikke så simpel og klar i sig selv, som den er, ville jeg aldrig kunne hitte rede i den."

"Det er beklageligt, søn; men det er netop derfor, jeg ønsker, du skal tage dig en fornuftig kone, som kan erstatte mig, når jeg ikke er mere. Du har aldrig villet sætte dig klart ind i vore

regnskaber, og det kunne let forvolde dig misforståelser med min søn, når I ikke længere har mig til at stifte fred mellem jer og sige, hvad der tilkommer hver især."

"Gid De må leve længe endnu, fader Maurice! Men vær ikke bekymret for hvad der vil ske, når De er død og borte, for der vil aldrig opstå nogen tvist mellem Deres søn og mig. Jeg stoler på Jacques som på mig selv; og da jeg ingen personlig formue besidder, men alt, hvad der tilfalder mig, kommer fra Deres datter og tilhører vore børn, så kan jeg være rolig, og De med, fader; det ville aldrig falde Jacques ind at bedrage sin søsters børn for at berige sine egne; for han holder noget nær lige meget af dem alle sammen."

"Deri har du ret, Germain: Jacques er en god søn, en god broder og en mand, der elsker sandhed og ret. Men Jacques kan dø før dig, inden dine børn er blevet opdraget; og i en familie må man altid sørge for, at der ikke bliver efterladt umyndige uden et overhoved, der kan stå dem bi med sine råd og jævne vejen for dem. Ellers blander lovens folk sig, stifter ufred mellem dem indbyrdes og formuen svinder bort i processer. Vi bør derfor ikke tænke på at optage en person mere iblandt os, det være sig en mand eller en kvinde, uden at have for øje, at denne person måske med tiden vil blive sat til at ordne og lede omkring tredive børns, børnebørns, svigersønner og svigerdøtres anliggender. Man ved ikke, hvor stor tilvæksten kan blive i en familie, og når bikuben er for fuld, tænker en hver kun på at slæbe sin honning med sig. Da jeg tog dig til svigersøn, skønt min datter var rig og du var fattig, bebrejdede jeg hende ikke, at hun havde valgt dig. Jeg så, du var en god arbejder og jeg vidste, at den bedste rigdom for folk på landet,

der lever af deres avl som vi, er et par dygtige arme og et hjerte som dit. Når en mand medbringer dette i en familie, så bringer han nok. Men med en kone er det en anden sag; hendes arbejde i huset går ud på at bevare, ikke på at erhverve. For resten, nu da du er fader og søger efter en kone, må du vel huske på, at dine ny børn, som intet har at fordre af, hvad din første kone har efterladt sine, ville være i en slem knibe, hvis du skulle dø, medmindre deres moder havde personlig formue. Og desuden vil deres underhold koste en del. Dersom vi alene skulle bære denne byrde – ja, vi ville unægtelig finde os i det, og det ude at beklage os – men derved ville den almindelige velstand formindskes og de første børn lide afsavn, som ellers ville kunne undgås. Når familierne tager uforholdsmæssigt til, uden at formuen vokser i samme grad, indfinder nøden sig, hvor tappert man end strider imod. – Se, der har du mine anskuelser, Germain; overvej dem vel og gør dig umage for at behage enken Guérin; for hendes gode opførsel og hendes dalere vil blive en kraftig støtte for huset nu og begrunde dets ro for fremtiden."

"Ordet er talt, fader; jeg skal gøre mig umage, for at vi gensidigt kan finde behag i hinanden."

"Men for at det kan ske, må du se og tale med hende."

"I hendes hjem? I Fourche? Det er langt herfra, ikke sandt? Og vi har ikke tid til tage på lange spadsereture nu, da der er så meget at tage vare på."

"Hvor der er tale om et elskovsgiftermål, må man være beredt på at spilde tid; men når det gælder et fornuft-giftermål mellem to personer, der ikke er lunefulde, men ved, hvad de vil, så er det snart afgjort. I morgen er det lørdag; du holder tidlig

fyraften, og når du tager herfra klokken to, efter at have spist, så vil du være i Fourche i morgen aften. Vi har fuldmåne, vejene er gode, og mere end tre mil er det ikke. Det er tæt ved Magnier. For resten kan du jo tage hoppen."

"Jeg vil lige så gerne gå til fods i dette kølige vejr."

"Ja, men hoppen er smuk, og en velbereden bejler tager sig altid bedre ud. Du tager kisteklæderne på og overbringer fader Leonard en smuk vildtpresent. Du lader, som om du kom på mine vegne. Du tilbringer søndag i selskab med hans datter og på mandag morgen er du her igen med hendes ja eller nej."

"Lad så være," sagde Germain roligt.

Og alligevel var han ikke ganske rolig. Germain havde, som alle stræbsomme bønder, levet et ærbart, stille liv. Gift i sit tyvende år havde han kun elsket en eneste kvinde i Verden; og siden han blev enkemand, havde han aldrig leet eller spøgt med nogen anden, skønt han havde et livligt og muntert temperament. Hans sorg havde været oprigtig, og det var ikke uden frygt og bange anelser, han adlød sin svigerfader; men svigerfaderen havde altid styret sin familie med klogskab, og Germain, som havde ofret sig med liv og sjæl for den fælles interesse og følgelig også for ham, der repræsenterede den, familiefaderen. Germain kunne det ikke falde ind at vise sig opsætsig mod gode grunde og alles fordel.

Dog var han nedslået. Der gik kun få dage hen, på hvilke han ikke i det skjulte begræd sin kone, og skønt ensomheden begyndte at tynge på ham, var han mere angst for at knytte en ny forbindelse end begærlig efter at unddrage sig sin kummer. Han havde en dunkel anelse om, at kærligheden nok ville kunne trøste ham, om den kom uforvarende; for anderledes kan

kærligheden ikke trøste: Man finder den ikke, hvor man søger den. Den kommer til os, når man ikke venter den. Den kolde ægteskabsplan, fader Maurice havde udviklet, den ubekendte brud, ja måske selv alt det gode, man sagde om hendes fornuft og hendes dyd, gav ham meget at tænke på. Og til disse tanker overlod han sig som et menneske, der ikke har idéer nok i sjælen til at de kan bekæmpe hinanden, det vil sige, ikke skaber sig selv smukke, egoistiske modgrunde, men med resignation finder hengiver sig i sin smerte og ikke kæmper mod et onde, som man bør finde sig i.

Imidlertid var fader Maurice vendt tilbage til mejeriet, mens Germain tilbragte dagens sidste time, mellem solens nedgang og den frembrydende nat, med at tilstoppe de åbninger, fårene havde gjort i hegnet om en til ladebygningen tilstødende løkke. Under dette arbejde lod droslerne i de omstående buske deres sladrende stemmer høre, som om de opfordrede ham til at skynde sig – de nysgerrige små plaprere; for det var ikke andet end utålmodighed efter at komme til at beskue hans værk, så såre han vendte dem ryggen.

3. Moder Guillette

Fader Maurice fandt en gammel naboerske hjemme hos sig, som var kommet for at anmode hans kone om nogle gløder til at tænde op med. Moder Guillette beboede en yderst fattig hytte i et par flinteskuds afstand fra mejeriet. Men det var en kone med ordenssans og fast vilje. Hendes lille stue var ren og pæn, og den omhyggelige måde, hvorpå hendes luvslidte og hullede dragt var udbedret og lappet, vidnede om selvagtelse midt i elendigheden.

"De er kommet for at hente ild her i aften, mo'er Guillette?" sagde den gamle til hende. "Er der ellers noget, De ønsker?"

"Nej, fader Maurice," svarede hun, "intet for øjeblikket. Jeg falder nødig til besvær, det ved De, og jeg misbruger ikke mine venners godhed."

"Det er sandt; derfor er Deres venner også altid beredt til at vise Dem tjenester."

"Jeg sad netop og talte med Deres kone om Germain ... og spurgte hende blandt andet, om han ikke snart tænkte på at gøre alvor af det og gifte sig igen."

"De plejer ikke at sladre," svarede fader Maurice. "I Deres påhør kan man tale frit, uden at behøve at frygte for at det kommer videre; derfor kan jeg gerne betro både Dem og min kone, at Germain endelig har bestemt sig. I morgen rejser han til Fourche."

"Det kan jeg lide at høre!" udbrød moder Maurice. "Stakkels fyr. Gud give, han må finde en kone, der er lige så god og brav som han!"

"Uh, han rejser til Fourche?" sagde mo'er Guillette. "Det træffer sig jo særdeles heldigt, og siden De netop spurgte, om jeg ønskede noget, så har jeg nu en anmodning til Dem, fader Maurice, som De ville glæde mig ved at opfylde."

"Tal frit; vi står til tjeneste."

"Jeg ønskede gerne, at Germain tog min datter med sig."

"Hvorhen da? Til Fourche?"

"Nej, ikke til Fourche, men til Ormeaux, hvor hun skal blive resten af året."

"Hvorledes?" sagde moder Maurice. "Vil De skilles fra Deres datter?"

"Ja, det er nødvendigt, at hun påtager sig en stilling og begynder at tjene noget. Det gør mig ondt nok og hende med, stakkels pige! Sidste St. Hansdag kunne vi ikke bekvemme os til at skilles ad. Men nu vi har Mortensdag, må hun herfra og se, hvordan hun kan komme ud af det i Ormeaux som hyrdepige på en af forpagtergårdene. Forpagteren kom her igennem forleden dag, da han tog fra markedet. Han så min lille Marie, som vogtede sine tre får på fælleden. 'Du har ikke synderligt at tage vare på, min pige,' sagde han til hende, 'tre får for en *hyrdinde* – det vil ikke sige stort. Vil du vogte hundrede? ... Jeg tager dig i min tjeneste. Vor egen hyrdinde er blevet syg, hun tager hjem igen til sine forældre, og hvis du vil indfinde dig hos os inden otte dage, skal du få halvtreds francs for resten af året til St. Hansdag.' Pigebarnet afslog det; men hun kunne dog ikke lade være at tænke på det og sige mig det, da hun kom hjem om aftenen og fandt mig nedslået og bekymret ved tanken om den forestående vinter, som vil blive hård og langvarig, fordi man i år har set tranerne og vildgæssene trække bort en hel måned før

de ellers plejer. Vi har grædt begge to; men endelig har modet indfundet sig. Vi har betænkt, at vi ikke kunne blive sammen, fordi vor lille klat jord næppe indbringer nok til ét menneskes behov; og siden Marie nu er fuldvoksen – hun fylder snart sine seksten år – må hun gøre som andre, fortjene sit brød og hjælpe sin fattige moder."

"Hør, mo'er Guillette," sagde den gamle landmand, "hvis der kun fordredes halvhundrede francs for at hjælpe Dem ud af Deres forlegenhed og fritage Dem for at sende barnet bort, så skulle de stå til Deres tjeneste … skønt halvhundrede francs er en betydelig sum for folk som os. Men det bør være en regel i alt, at man lytter til fornuften førend til venskabet. Fordi De bliver betrygget mod nød i vinter, bliver De det ikke i de følgende år, og jo længere Deres datter tøver med at tage sin beslutning, desto større smerte vil det volde Dem, når I endelig skal skilles. Den lille Marie er blevet stor og stærk, og hjemme hos Dem har hun ikke nok til at beskæftige sig med. Hun kunne let komme i vane med at dovne."

"Åh, hvad det angår, er jeg rolig," svarede Guillette, "Marie er lige så driftig som nogen rig pige, der står i spidsen for en stor husholdning. Hun lægger aldrig hænderne i skødet, og når der intet andet er at bestille, pudser og gnider hun vore få stakkels møbler, til de skinner som spejle. Det er et barn, der er guld værd, og jeg ville langt hellere have haft hende i tjeneste her på gården som hyrdepige, end lade hende tage så langt bort til mennesker, jeg slet ikke kender. De ville have fæstet hende sidste Sct. Hansdag, fader Maurice, hvis vi havde kunnet bekvemme os dertil; men nu da De har antaget alle de folk, De behøver, kan vi første tænke på det til næste St. Hansdag."

"Jeg er hjertensgerne villig til det, mo'er Guillette; det skal være mig en fornøjelse. Men i mellemtiden vil hun gøre klogt i at lære, hvad der hører sig til, og vænne sig til at tjene andre."

"Det forstår sig; hun tager til Ormeaux. Forpagteren sendte bud efter hende igen i morges; vi svarede ja, og kontrakten er for så vidt indgået. Men det stakkels barn kender ikke vejen og jeg har ikke hjerte til at lade hende gå alene den lange vej. Siden Deres svigersøn rejser til Fourche i morgen, kan han nok tage hende med sig. Det skal være i nærheden af den landsby, som hun skal til ... efter hvad man har fortalt mig; for jeg har aldrig gjort den rejse selv."

"Det ligger lige ved siden af, og min svigersøn vil gerne tage hende med. Det er ikke mere end billigt; han kan lade hende sidde bagved sig på hoppen, så sparer hun på sine sko. Der kommer han, lige som han var kaldet. Hør, Germain ... mo'er Guillettes lille Marie skal flytte til Ormeaux som hyrdepige. Du vil nok tage hende med på hesten, ikke sandt?"

"Hvorfor ikke?" svarede Germain, som var nedslået, men dog altid villig til at tjene sin næste.

I vore kredse ville det aldrig falde en moder ind at betro sin sekstenårige datter til en otte og tyveårig mandsperson; for Germain var virkelig kun otte og tyve år, og skønt han, ifølge sin søns begreber, gik for gammel med hensyn til giftermål, var han dog endnu den smukkeste mand i landsbyen. Slid og slæb havde ikke svækket og krumbøjet ham, som de fleste bønder, der har ti møjsommelige arbejdsår på bagen. Han var kraftig nok til at arbejde ti år endnu uden at se gammel ud, og aldersfordommene skulle have været meget stærke hos den unge pige, hvis hun ikke havde set, at Germain havde en frisk

teint, et livligt øje, blåt som majhimlen, røde læber, ulastelige tænder, et rankt og smidigt legeme som en ung foles, der endnu ikke er blevet taget fra engene.

Men sædernes kyskhed er en hellig tradition i visse egne, der ligger fjernt fra de store stæders fordærvelse, og blandt alle familierne i Belair stod Maurices i det bedste ry for retskaffenhed og patriarkalsk værdighed. Germain rejste ud for at opsøge sig en kone; Marie var et alt for ungt og fattigt barn til at han kunne tænke på hende i denne egenskab, og det var umuligt at fatte en uædel tanke i hendes selskab, uden at være slet og hjerteløs. Fader Maurice var derfor ingenlunde urolig over at se ham tage den smukke pige op på hesten bag ved sig; Guillette ville have troet at fornærme ham, hvis hun havde bedt ham om at respektere hende som en søster; Marie steg grædende op på hesten efter vel tyve gange at have kysset sin moder og sine unge veninder. Germain, som var bedrøvet på sine egne vegne, følte så meget mere medlidenhed med hendes kummer og brød op med en højst alvorlig mine, mens egnens beboere tilkastede den stakkels Marie deres sidste farvel med hånden, uden at tænke på noget ondt.

4. Lille Pierre

Hoppen, der hed Grå, var ung, smuk og kraftig. Den bar sin dobbelte byrde uden anstrengelse, lagde sine øren tilbage og bed i bidslet som et væligt, fyrigt dyr. Da den kom forbi engen bemærkede den sin moder, der hed Gamle Grå, ligesom den selv hed Unge Grå og tilvrinskede hende sin afsked. Gamle Grå nærmede sig hækken og prøvede på at galoppere langs med kanten af engen for at følge sin datter; men da hun så hende trave af sted i sin stærkeste fart, vrinskede nu også hun og blev stående tankefuld, med næsen stik i vinden og flaben fuld af græs, som den nu ikke tænkte på at æde.

"Det gamle dyr kender sine unger," sagde Germain, for at adsprede den lille Marie. "Det minder mig om, at jeg ikke fik sagt farvel til min lille Pierre, inden jeg tog af sted. Den slemme dreng var ikke hjemme. I aftes ville han absolut affordre mig det løfte at tage ham med, og han lå over en time og græd i sengen. Endnu i morges gjorde han alt for at overtale mig. Åh, han er fin og indsmigrende, kan du tro! Men da han så, at det ikke ville hjælpe, blev herren stødt: Han løb ud i marken, og jeg har ikke set ham siden."

"Jo, *jeg* har set ham," svarede den lille Marie og gjorde vold på sig for at tvinge tårerne tilbage, "han løb omkring bæltet med Soulas' børn, og jeg formodede nok, at han måtte have været ude længe; for han var sulten og spiste blommer og brombær. Jeg gav ham noget brød, jeg havde hos mig, og han sagde: 'Tak min lille Marie; når du kommer hjem til os, skal du få pandekager'. Det er et kønt barn, De har i ham, Germain."

"Ja, køn er han," sagde markarbejderen, "og jeg ved ikke alt det, jeg kunne gøre for ham. Så meget er vist, at hvis hans bedstemoder ikke havde været fornuftigere end jeg, så ville jeg ikke have haft hjerte til lade ham blive hjemme. Jeg kan ikke så godt tåle at se ham græde således."

"Men hvorfor tog De ham da ikke med, Germain? Han ville ikke have været Dem synderlig i vejen; han er så fornuftig, når man føjer sig lidt efter ham."

"Han ville vist have været til overs dér, hvor jeg agter mig hen. I det mindste var det fader Maurices mening ... Jeg var nu rigtignok af en anden; jeg mente, at man burde se, hvorledes han blev modtaget; og desuden er han så elskværdig, at man ikke kan nære nogen uvenlig følelse imod ham. Men de siger derhjemme, at man ikke bør begynde med at fremvise *byrderne* ved en husholdning ... hm! Jeg ved ikke, hvorfor jeg taler om dette til dig, lille Marie; du forstår mig velsagtens alligevel ikke."

"Jo, Germain, jeg ved, at De rejser til Fourche for at søge Dem en kone, min moder har fortalt mig det; men hun forbød mig at sige det til nogen, både hjemme og i Ormeaux; og De kan være rolig ... jeg skal såmænd ikke ytre det mindste om det."

"Det er godt, Marie, for endnu er sagen ikke afgjort. Hvem ved, om jeg vil behage vedkommende enke?"

"Vi må håbe det, Germain. Hvorfor skulle De ikke behage hende?"

"Jeg har tre børn, og det er en tung byrde for et fruentimmer, som ikke er deres moder."

"Det er sandt; men Deres børn er ikke som andre børn."

"Tror du?"

"De er smukke som små engle og så godt opdraget, at man ikke kan se nogen elskværdigere."

"Hm! Sylvain er ikke ligefrem let at styre."

"Han er så lille endnu ... man kan jo ikke vente andet ... Men på den anden side har han usædvanlig megen ånd."

"Det er sandt, ånd har han ... og et mod! Han er hverken bange for kvierne eller tyrene, og hvis man lod ham have sin vilje, klavrede han allerede omkring med Pierre på høstænget og hestene."

"De skulle have taget Pierre med, Germain. Man vil øjeblikkelig have følt sig tiltrukket af Dem, når man ser, at De har et så smukt barn."

"Ja, hvis enken holder af børn; men hvis hun nu ikke gør det?"

"Findes der fruentimmer, som ikke holder af børn?"

"Ikke mange, tror jeg; men der gives dog enkelte, og det er det, der ængster mig."

"De kender hende da slet ikke?"

"Lige så lidt som du, og jeg er bange for, at jeg ikke lærer hende at kende, blot fordi jeg ser og taler med hende. Jeg er ikke mistroisk af mig. Når man taler venligt til mig, tror jeg på denne venlighed; og flere gange har jeg haft grund til at fortryde det, for ord er ikke handlinger."

"Man siger, det skal være en brav kone."

"Hvem siger det? Fader Maurice?"

"Ja, Deres svigerfader."

"Det er godt nok, men han kender hende ikke heller."

"Nu vel, nu skal De jo få hende at se, Germain. De må iagttage alt med opmærksomhed, og så tør vi vel håbe, at De ikke vil se fejl."

"Det ville være mig kært, lille Marie, om du gik derind med mig lidt, inden du tog til Ormeaux. Du er skarpsindig, jeg har lagt mærke til din klogskab, intet undgår dig. Ser du noget, som vækker betænkeligheder hos dig, så fortæller du mig det i al stilhed."

"Nej, Germain, det vil jeg ikke gøre. Jeg ville frygte for at dømme fejl, og hvis et ubetænksomt ord af mig skulle give Dem aversion mod dette ægteskab, ville Deres svigerforældre blive vrede på mig. Jeg har sorger nok alligevel, uden at jeg behøver at volde min stakkels moder andre."

Mens de småsnakkede således, gjorde Grå et sidespring, spidsede øren og nærmede sig derpå en busk, hvor den begyndte at genkende noget, der til at begynde med skræmte den. Germain kastede et blik på busken og troede at skimte noget i grøften under bladene, som han antog for et lam.

"Det er et får, der har forvildet sig," sagde han, "eller måske det er dødt; for det rører sig ikke. Lad os bese det nærmere ... måske nogen leder efter det."

"Det er intet får," råbte den lille Marie, "det er et barn, som sover ... det er Deres lille Pierre!"

"Nå, det manglede kun!" sagde Germain og steg ned af hesten, "så langt hjemmefra ... og sovende i en grøft, hvor der let kan opholde sig slanger! Den forbistrede knægt!"

Han tog barnet i sine arme. Lille Pierre åbnede øjnene og smilede til faderen, slyngede armene om hans hals og udbrød:

"Kære fader! Nu tager du mig nok med!"

"Igen den samme vise. Hvad har du bestilt her, uartige barn?"

"Jeg ventede på, at min fader skulle komme forbi," svarede barnet, "jeg har siddet og set hen ad vejen hele tiden ... til sidst

faldt jeg i søvn."

"Og hvis jeg nu var redet forbi uden at se dig, så ville have ligget ude hele natten, og så havde ulven ædt dig!"

"O, jeg vidste nok, du ville se mig," sagde lille Pierre tillidsfuldt.

"Nu vel, kys mig da, Pierre, sig farvel, og skynd dig hjem, hvis du ikke vil gå til sengs uden aftensmad."

"Du vil ikke tage mig med?" udbrød barnet og gned sine øjne for at vise, at han var på nippet til at græde.

"Du ved nok, at bedstefader og bedstemoder ikke ønsker det," sagde Germain, idet han forskansede sig bag ved de gamle svigerforældres autoritet, som en mand, der ikke stoler synderlig meget på sin egen.

Men barnet ville intet høre. Det gav sig til at græde i ramme alvor og sagde, at siden Papa tog den lille Marie med, så kunne han også tage ham med. Man indvendte, at rejsen gik gennem store skove, at der i disse fandtes mange slemme dyr, som kom og tog små børn, at Grå hverken ville eller kunne bære tre personer. at den havde erklæret det rent ud, inden de tog fra Belair og der i den egn, hvor de rejste hen, hverken fandtes senge eller aftensmad for små egensindige drenge. Alle disse fortræffelige grunde overbeviste ikke den lille Pierre; han kastede sig ned på græsset, væltede sig rundt på det og råbte, at hans fader ikke holdt af ham mere, og at hvis han ikke tog ham med, ville han aldrig gå hjem, men blive i skoven.

Germains hjerte var lige så blødt og svagt som en kvindes. Hans kones død, den omhu, han nu var blevet nødt til alene at ofre sine børn, og tanken om at disse stakkels moderløse må havde behov for at være mere end almindeligt elskede, alt dette

havde bidraget dertil; og der opstod en så heftig kamp i ham – så meget mere som han rødmede over sin svaghed og anstrengte sig for at skjule den for den lille Marie – at sveden perlede ham på panden og han måtte gøre vold på sig selv for ikke at græde med. Endelig prøvede han på at blive vred; men idet han vendte sig om mod lille Marie, ligesom for at tage hende til vidne på sin sjælsstyrke, så han, at den gode piges ansigt var badet i tårer; og nu forlod hele hans mod ham; det var ham umuligt at holde sine tilbage, skønt han truede og brummede endnu.

"De må have et hårdt hjerte," sagde den lille Marie endelig til ham, "jeg ville i Deres sted aldrig have kunnet sige nej til et barn, hvis sorg er så stor. Tag ham med, Germain! Deres hoppe er jo vant til at bære to voksne mennesker og et barn, det ved jeg, for om lørdagen er det jo dette stærke dyr, der bærer deres fader og hans kone, som dog er langt tungere end jeg, samt deres barn til markedet på sin ryg. De sætter ham på hesten foran os ... eller hvis det ikke lader sig gøre, så forsikrer jeg Dem, at jeg holder mere af at gå alene til fods, end at være vidne til denne lilles smerte."

"Det behøves ikke," svarede Germain, som intet hellere ønskede end at lade sig overbevise, "Grå er stærk og ville kunne bære to til, hvis det behøvedes. Men hvordan skulle vi klare os med dette barn undervejs? Det bliver koldt, han bliver sulten, og hvem vil i aften og i morgen have at bestille med at få ham i seng, vaske ham og klæde ham på? Jeg tør ikke påføre en kone den ulejlighed, som jeg ikke kender, og som formodentlig vil tænke, at jeg behandler hende temmelig ugenert af første gang at være."

"Efter den velvilje eller ilvilje, hun lægger for dagen, vil De straks lære hende at kende, Germain … tro De mig. For resten … hvis *hun* ikke vil befatte sig med lille Pierre, så vil jeg. I morgen kommer jeg og klæder ham på og tager ham med mig ud i marken. Jeg skal sørge for, at han intet mangler og at han kan more sig hele dagen."

"Han vil kede dig, stakkels pige; han vil genere dig … en hel dag er alt for længe."

"Tværtimod, han vil adsprede mig, han vil holde mig med selskab, og det vil gøre mig mindre bedrøvet end jeg ellers vil blive den første dag i en vildfremmed egn. Jeg vil da bilde mig ind, at jeg er hjemme endnu."

Barnet, som så at den lille Marie tog dets parti, havde klynget sig til hendes skørt, så stærkt, at man ikke ville have kunnet rive det løs derfra uden at volde det smerte. Da Pierre mærkede, at hans fader gav efter, tog han Maries hånd mellem begge sine små, af solen brunede hænder og kyssede den, idet han hoppede af glæde og trak hende hen imod hoppen med den brændende utålmodighed, som altid røber sig i et barns ønsker.

"Nå," sagde den unge pige, idet hun løftede ham op i sine arme, "lad os nu se at berolige dette arme lille hjerte, der hopper som en kakerlak; og hvis du skulle fryse, når natten bryder frem, så sig mig det, Pierre, så skal jeg svøbe dig ind i min kåbe. Kys nu din fader og bed ham om forladelse, fordi du har været uartig. Sig, at det skal aldrig ske mere … aldrig, hører du?"

"På den betingelse, at jeg altid føjer ham, ikke sandt?" sagde Germain og tørrede den lilles øjne med sit tørklæde, "Marie, du forkæler ham ganske … du er en god pige, lille Marie, og jeg begriber ikke, hvorfor du ikke ville have plads hos os sidste St.

Hansdag. Du kunne da have syslet om mine børn, og jeg ville langt hellere have betalt dig godt for din umage med dem, end tage til Fourche for at opsøge en kone, som måske vil tro at vise mig en stor nåde ved ikke at hade dem."

"Vi må ikke således se alt fra den mørke side," svarede den lille Marie, idet hun holdt hesten ved tømmen, mens Germain satte sin søn forrest på den store med gedeskind forede sadel, "hvis Deres kone ikke holder af børn, så kan De tage mig i tjeneste næste år, og så kan De være rolig for at jeg skal more Dem så godt, at De hverken ser eller hører."

5. På heden

"Jeg gad vide," sagde Germain, da de havde gået nogle skridt, "hvad de vil sige derhjemme, når de mærker, at den lille vildbasse ikke kommer hjem. De gamle vil blive urolige og lede efter ham overalt."

"De kan jo bede stenhuggeren, som arbejder deroppe på vejen, om at gå hjem og hilse fra Dem, at De har taget Pierre med."

"Det er sandt, Marie; du ved råd for alt. Jeg huskede ikke, at gamle Jeannie er deroppe."

"Og da han bor tæt ved mejeriet, vil han ikke undslå sig for opgaven."

Da man havde iværksat denne forholdsregel, lod Germain hesten trave til på ny, og den lille Pierre var så glad, at han i begyndelsen ikke lagde mærke til, at han ikke havde spist til middag. Men hestens bevægelse skærpede hans appetit, og da man havde tilbagelagt en mil, begyndte han at blive bleg, gabe og tilstå, at han var ved at dø af sult.

"Det er en god begyndelse," sagde Germain, "jeg vidste nok, at vi ikke ville komme langt, før herren både blev sulten og tørstig."

"Ja, jeg er også tørstig," sagde Pierre.

"Nå, så lad os da tage ind her i Corlay i mo'er Rebecs værtshus, skønt maden der ikke plejer at være den bedste. Du tager da et glas vin med, Marie?"

"Nej, jeg trænger ikke til noget," svarede hun, "jeg vil holde hesten, mens De går ind med den lille."

"Fortalte du mig ikke, at du gav Pierre dit brød i morges? Du må være ganske fastende; for du ville jo ikke spise til middag hos os hjemme. Du gjorde ikke andet end at græde."

"Jeg var ikke sulten, jeg var alt for beklemt ... og jeg forsikrer Dem, Germain, at jeg heller ikke nu har den allermindste lyst til at spise."

"Så må jeg tvinge dig til det, min lille; ellers bliver du syg. Vi har et godt stykke vej tilbage, og det passer sig ikke at komme forhungrede til vort bestemmelsessted og bede om aftensmad, inden vi siger goddag. Jeg vil foregå dig med et godt eksempel, skønt jeg ingen synderlig appetit har; men ellers vil den komme i utide, da jeg heller ikke har spist til middag. Jeg så dig græde, dig og din moder, og så var min madlyst borte. Kom nu ... jeg binder Grå her til porten. Nå, skynd dig nu ned! Du slipper ikke."

De trådte alle tre ind til enken Rebec, og på mindre end et kvarter havde den tykke, halte pige dækket op med en æggekage, der slet ikke så så gal ud endda, rugbrød og rødvin.

Bønder spiser ikke hurtigt, og den lille Pierre var så sulten, at der vel gik en hel time, inden Germain kunne tænke på at fortsætte rejsen. Den lille Marie havde i førstningen spist af føjelighed; men lidt efter lidt indfandt appetitten sig; for når man er seksten år, kan man ikke holde lang diæt, og landluften tærer. De gode ord, hvormed Germain søgte at trøste hende og sætte mod i hende, gjorde også deres virkning; hun gjorde sig umage for at komme til den overbevisning, at syv måneder snart gik, og for at tænke på den glæde, det ville være for hende at vende tilbage til sin familie og sin hytte, når fader Maurice og Germain begge havde lovet at tage hende i deres tjeneste. Men

netop som hun begyndte at blive munter og lege med den lille Pierre, fik Germain den ulykkelige idé, gennem værtshusets vinduer at vise hende den skønne udsigt til dalen, som man herfra ser i hele dens længde og som er så smilende, så grøn og så frugtbar. Marie stirrede ud og spurgte om man kunne se husene i Belair på denne afstand.

"Ja," svarede Germain, "og mejeriet, ja selv dit hus! Ser du – det lille grå punkt ikke langt fra den høje poppel i Goudard ... lige under klokketårnet."

"Jeg ser det," sagde den unge pige.

Og så begyndte hun at græde igen.

"Det var ikke rigtigt af mig, at jeg vakte disse tanker til live hos dig på ny" sagde Germain, "jeg laver ikke andet end dumheder i dag. Nå, lad os nu komme af sted igen, min pige; dagene er korte og om en time, når månen kommer frem, bliver det køligt."

De begav sig atter på vej, kom over den store hede og nåede skovene. Da Germain, for ikke at trætte barnet og den unge pige ved et alt for stærkt trav, ikke just havde fremskyndet Grås gang synderligt, var solen allerede under horisonten, da de forlod heden.

Germain kendte vejen lige til Magnier; men han tænkte, at han kunne forkorte den betydeligt ved ikke at slå ind på chausséen fra Chanteloube, men tage vejen over Presles og La Sepulture. En vej, han ellers aldrig plejede, når han rejste til marked. Han tog derfor også fejl; der gik nogen tid tabt, inden han nåede skoven; da det endelig skete, var det på et forkert sted. Han bemærkede det ikke men vendte nu ryggen mod Fourche og kom således højere og højere op mod Ardentes.

Hvad der hindrede ham i at orientere sig, var en tåge, som havde hævet sig ved solens medgang; en af disse efterårståger som månens hvide skær bidrager til at gøre endnu mere forvildende end de er af naturen. De store vandpytter, mellem hvilke jorden var ophøjet og besået, uddunstede en så tyk damp, at man ikke kunne skelne jordbundens beskaffenhed af andet end den møje, Grå havde med at slæbe sig frem gennem dyndet.

Endelig ankom man til en smuk, lige allé, og da man nåede enden af samme, søgte Germain at finde ud af, hvor de var.

Nu så han kun alt for klart, at han havde forfejlet vejen; for fader Maurice havde sagt ham, at han, når han kom ud af skoven, skulle passere en temmelig stejl bakke, en stor, udstrakt eng, og vade over floden på to forskellige steder. Han havde tilføjet, at Germain, hvad floden angik, måtte være meget forsigtig, fordi det havde regnet temmelig stærkt i begyndelsen af efteråret, og man måtte derfor antage, at vandet stod højt. Da Germain nu hverken så bakke, eng eller flod, men en stor hede, hvid som et snelagen, gjorde han holdt og så sig om efter et hus eller en fodgænger, hos hvem han kunne få besked, men fandt ikke, hvad han søgte. Han vendte derfor tilbage og gik atter ind i skoven. Men tågen havde nu fortættet sig, månen var ganske tilsløret, vejene frygtelige og vandhullerne dybe. To gange snublede Grå; den tunge byrde, den bar, betog den mod og kræfter, og selv om den også havde sindighed nok tilbage til ikke selv at tørne mod træerne, kunne den dog ikke forhindre, at dens tre ryttere stødte mod store grene, der spærrede vejen foroven og flere gange bragte dem i en alvorlig fare. Germain mistede sin hat ved et af disse sammenstød havde meget

besvær med at finde den igen; den lille Pierre var faldet i søvn, og faderen, hvis arme havde nok at bestille med at holde ham oprejst på sadlen, kunne ikke styre hesten længere.

"Jeg tror, vi er forheksede," sagde Germain og holdt Grå an, "for denne skov er ikke stor nok til at man således kan forvilde sig i den uden at være beruset, og nu har vi været gennem den flere gange både på kryds og tværs, uden at kunne finde ud af den. Grå har kun et mål for sig, og det er at komme hjem i sin stald. Hvis det var hjem, vi skulle, så behøvede vi blot at lade hende få sin vilje. Men vi befinder os måske ikke mere end tyve skridt fra det sted, hvor vi skulle tilbringe natten; og så vil det jo være galskab at vende om for at begynde turen forfra. Jeg ved sandelig ikke, hvad jeg skal gøre. Jeg ser hverken himmel eller jord, og jeg frygter for at den lille skal få feberen, hvis vi bliver her i denne fordømte tåge, eller kommer slemt til skade, hvis hoppen skulle styrte."

"Vi kan ikke gå mod strømmen," bemærkede den lille Marie, "lad os stige af, Germain; giv mig garnet, jeg kan meget godt bære ham, og jeg skal nok sørge for at holde ham godt indsvøbt i kåben. De leder hoppen efter os ved tømmen, Germain, og når vi er nærmere ved jorden, ser vi måske tydeligere."

Dette middel nyttede dog ikke til andet end til at undgå farerne ved hestens fald; for den tunge tåge holdt sig lige tæt helt ned til den fugtige jord. Vandringen var trættende og besværlig, og de var snart så udmattede, at de måtte standse, da de endelig nåede et tørt sted under de høje egetræer. Den lille Marie var drivvåd; men hun beklagede sig ikke og tog ikke det ringeste hensyn til sig selv. Kun beskæftiget med drengen, satte hun sig ned på sandet og lagde ham på sit skød, mens Germain

undersøgte omgivelserne efter at have viklet hoppens tømme om en gren.

Men Grå, som kedede sig forfærdeligt ved denne rejse, rev tømmen itu med et ryk, sprængte gjorden, gjorde – ligesom for at holde sig skadesløs over den lange tvang – en halv snes kåde spring og galopperede derpå gennem krattet, som for at vise, at den ingens hjælp behøvede for at finde sin vej.

"Nå," sagde Germain, efter at han forgæves havde forsøgt at få fat på den igen, "Nu er det ingen nytte til, selv om vi finder vejen; for vi vil da blive nødt til at vade over floden til fods, og når man ser alle disse vandhuller og pytter, kan vi være temmelig sikre på, at engen også står under vand. De andre veje kender jeg ikke. Vi må blive her, til tågen letter; det kan ikke vare længere end højst to timer. Når vi først kan se tydeligt, vil vi opsøge et hus, det første det bedste; men for øjeblikket må vi holde os i ro. Vi har en dam foran os … eller en mose, jeg ved ikke hvad det er, og bag ved os er jeg ganske ubekendt med terrænet."

6. Under de store ege

"Nu vel, lad os da slå os til ro så længe," svarede den lille Marie, "her er jo ikke så galt, her på denne lille forhøjning. Regnen kan ikke trænge gennem de tykke egeblade over os, og ild er det let at fremskaffe; her er gamle affaldne kviste i mængder, som er tørre nok til at fænge. De har jo Deres fyrtønde hos Dem, Germain ... jeg så, De røg tobak før."

"Det gjorde jeg; men min fyrtønde ligger i min vadsæk sammen med det vildt, jeg skulle forære min tilkommende, og den var bundet fast til sadlen. Det forbistrede øg er løbet bort med alt, selv med min chenille, som formodentlig vil blive revet i laser af torne og grene."

"Nej, Germain, sadlen, chenillen og vadsækken, det hele ligger der på jorden ved Deres fødder. Grå sprængte gjorden, og det hele faldt af, inden den løb sin vej."

"Ja, min sandten, ligger det ikke der! Når vi nu blot kan finde nogle tørre grene, så er der intet i vejen for at få et bål i stand."

"Det er ikke så vanskeligt," mente den lille Marie, "de tørre grene knager under fødderne, og vi behøve blot at gå efter lyden. Men ræk mig sadlen først."

"Hvad vil du bruge den til?"

"Et leje til den lille. Nej, ikke således – vend den om, så vil han ligge sikkert i hulningen ... og den er varm endnu af hestens ryg. Så, nu risikerer han ikke at rulle til side. Støt den nu blot med nogle af de sten derhenne."

"Jeg kan ikke se nogen. Har du katteøjne, Marie?"

"Skynd Dem, Germain ... Så, nu er det godt. Giv mig nu Deres chenille til at svøbe hans fødder ind i, så breder vi min kåbe over ham. Ligger han ikke lige så her godt som i sin seng? ... Og føl, hvor han er varm!"

"Det er sandt. Du forstår at passe børn, Marie."

"Det er der intet hekseri ved, Germain. Led nu efter Deres fyrtøj, mens jeg samler brændsel sammen."

"De grene vil aldrig fænge; de er for våde."

"De tvivler da også på alt, Germain. Husker De ikke den tid, De vogtede får, og de store bål, børnene forstod at antænde midt på marken i en skyllende regn?"

"Ja, det er et talent hos de børn, der vogter; men jeg har haft med stalden og okserne at gøre, lige siden jeg kunne gå."

"Derfor er De også stærkere i Deres arm end behændig i Deres fingre. Nu er bålet stablet op; nu vil vi se, om det ikke vil fænge. Ræk mig tønderet og en håndfuld tør lyng. Godt! Pust nu kraftigt ... De er dog vel ikke lungesyg?"

"Ikke det jeg ved af," svarede Germain og pustede som en blæsebælg.

I næste øjeblik blussede flammen op, kastede i førstningen et rødligt skær omkring sig, steg derpå i blålige hvirvler op under egetræernes blade, idet den bekæmpende tågen og lidt efter lidt udtørrede det atmosfæren i ti skridts omkreds.

"Nu vil jeg sætte mig ved siden af den lille, så at ingen gnister skal falde på ham," sagde den unge pige. "Hvis De nu vil komme mere brænde på og holde ilden ved lige, så svarer jeg Dem for, at ingen af os får hverken feber eller hoste, Germain."

"Du er en pige, man skal lede længe efter magen til," svarede Germain, "og du forstår at tænde op som en sand lille heks. Jeg

føler mig ganske oplivet og opmuntret nu; for jeg skal ikke nægte ... før, da mine ben var våde op til knæene og jeg ikke vidste andet, end at jeg måtte holde ud i den tilstand til det blev dag, var jeg ikke behageligt stemt."

"Og når man er i slet humør, så mister man besindigheden," bemærkede den lille Marie.

"Du er altså aldrig i slet humør?"

"Aldrig. Det duer ikke, Germain."

"Det har du fuldkommen ret i; men hvor er det muligt at være andet, når det går én imod? Du har for resten haft grund til at være det, min stakkels pige; det er synd at sige, du har været lykkelig."

"Unægtelig, vi har lidt mere end nogen skulle tro, min moder og jeg. Vi har haft mange sorger; men vi har aldrig tabt modet."

"Jeg ville aldrig tabe modet, om mit arbejde også var nok så svært," sagde Germain, "men nøden ville slå mig af marken; for jeg har aldrig været vant til at mangle noget. Min kone gjorde mig rig og det er jeg endnu; og jeg vil blive ved med at være det, så længe jeg arbejder derhjemme i mejeriet. Det vil jeg, så længe jeg lever, håber jeg ... men enhver har sit at plages med, og mine sorger er af en anden beskaffenhed."

"De har mistet Deres kone, Germain! ... det var et hårdt slag."

"Ikke sandt?"

"Jeg begræd hende også ... hun var så god. Men lad os ikke tale om det, ellers græder jeg igen; og jeg har nok at sørge over foruden det."

"Hun holdt meget af dig, lille Marie, både af dig og din moder. Hvad? Du græder virkelig?"

"Nej, det er jeg færdig med."

"Ja, det ser jeg! Skam Dem ikke over Deres tårer, Germain, det er ingen skam for en mand, at han begræder sin kone. Genér Dem ikke for mig; De ved jo, jeg deler Deres smerte."

"Du har et godt hjerte, Marie, og det letter mit sind at græde med dig. Men læg dog dine fødder nærmere til ilden; dit skørt er jo ganske vådt! Lad mig indtage din plads hos den lille, mens du varmer dig!"

"Jeg er varm nok," sagde Marie, "hvis De vil sætte Dem, så er der et godt stykke af chenillen, De kan lægge over Dem. Bryd Dem ikke om mig."

"Det er sandelig ikke ilde, dette her," svarede Germain og tog plads ved siden af den unge pige, "det er kun hungeren, der generer mig lidt. Klokken må være over ni, og jeg har haft så meget besvær med at traske frem og tilbage ad de forbistrede veje, at jeg er ganske udaset. Er du ikke også sulten, Marie?"

"Jeg? Aldeles ikke. Jeg er ikke vant til, som De, at holde fire måltider om dagen; og jeg har lagt mig så ofte uden aftensmad, at én gang mere eller mindre ikke gør nogen forskel."

"Hm. Sådan en kone kunne jeg finde mig i; du ville ikke være bekostelig at føde," svarede Germain smilende.

"Jeg er ingen kone," svarede Marie naivt, uden at bemærke den vending, den unge landmands tanker tog, "drømmer De?"

"Jeg tror, jeg drømmer," sagde Germain, "det er må være hungeren, der får mig til at tale over mig."

"De må være en umættelig spiser, Germain! Nuvel, hvis De ikke kan holde det ud i fem eller seks timer uden at fylde Deres mave, så har De jo vildt i Deres vadsæk, og her er båd køkken og skorsten."

"Det var en snild idé, Marie ... men hvad bliver der så af presenten til min svigerfader?"

"De har seks agerhøns og en hare; De behøver dog ikke alt det for at blive mæt?"

"Men sådan at stege en høne uden spid og trefod ... det vil komme til at smage af gløderne!"

"Nej, jeg vil påtage mig at stege den under asken, uden at den skal lide det mindste i smagen. Har De aldrig fanget lærker på marken og stegt dem mellem to sten? ... Men det er jo sandt, jeg glemmer, at De ikke har været hyrde! ... Nå, pluk nu denne agerhøne ... Ikke så stærkt! De river skindet af!"

"Pluk du da den anden og vis mig, hvordan jeg skal bære ad."

"Vil De spise to? Hvilken frådser! ... Se De nu her ... det går meget nemt, når man blot giver sig tid!"

"Du ville blive en fortræffelig marketenderske; men du har desværre ingen vin, og jeg kommer nok til at lade mig nøje med vand fra sumpen dernede."

"Vin? ... De vil måske have kaffe også? De tror, De er på marked, ikke sandt? ... Hallo, hr. vært! Likør til den smukke Germain fra Belair!"

"Du er en ondskabsfuld pige, Marie; du gør nar af mig op i mine åbne øjne. Ville du ikke drikke vin, hvis du havde den?"

"Jeg? Jeg drak jo vin med Dem før hos enken Rebec, og det er kun anden gang i mit liv. Men hvis De vil være rigtig artig, så skal jeg forære Dem en flaske, og den er tilmed god."

"Hvad? Er du da virkelig en heks, Marie?"

"Var De ikke tåbelig nok til at forlange to flasker hos enken Rebec? Deraf drak De den ene med den lille, og jeg nød næppe

to dråber af den, De satte for mig. Og dog betalte De dem begge to, uden at bryde Dem om, hvor lidt eller meget der var tilbage."

"Ja?"

"Den, der ikke blev drukket, lagde jeg i min kurv, fordi jeg tænkte, at De og den lille kunne blive tørstige på vejen ... Her er den."

"Du er den fornuftigste pige, jeg har truffet i mit liv. Og du græd dog, stakkels barn, da du forlod værtshuset; men det hindrede dig ikke i at tænke mere på andre end dig selv. Den der får dig til kone, lille Marie, vil ikke gå galt i byen."

"Det håber jeg også, for jeg er ikke meget for gale folk. Nå, spis Deres agerhøns ... de er helt færdige; men af mangel på brød må De tage til takke med kastanjer."

"Hvor Djævelen har du fået kastanjer fra?"

"Det er da også et spørgsmål! Har jeg ikke plukket dem af grenene på vejen? Hvad havde jeg vel andet at bestille?"

"Og de er stegte oven i købet?"

"Hvor havde min forstand været henne, hvis jeg ikke havde lagt dem i ilden, da vi tændte op? Det gør vi jo hver dag ude på engene."

"Hør, lad os nu spise sammen, lille Marie; jeg vil drikke på din sundhed og ønske dig en rigtig god mand ... sådan en som du selv ønsker dig. Hvad mener du om det?"

"Jeg mener hverken det ene eller det andet, Germain, det er noget, jeg aldrig har tænkt på."

"Aldrig?" gentog Germain, som begyndte at spise med en markarbejders appetit, men dog skar de bedste stykker af til sin rejsefælle, der hårdnakket vægrede sig ved at modtage dem og lod sig nøje med nogle kastanjer. "Har du da aldrig, lille Marie,"

fortsatte han, da han intet svar fik, "tænkt på at gifte dig? Du har dog alderen til det."

"Måske," svarede hun, "men jeg er for fattig. Der fordres mindst hundrede daler til at begynde en husholdning, og jeg skulle arbejde i fem eller seks år for at samle så meget."

"Stakkels pige! Jeg ville ønske, fader Maurice ville give dig de hundrede daler i udstyr."

"Tak for ønsket, Germain ... hvad tror De, folk så ville sige om mig?"

"Hvad skulle man sige? Man ved nok, jeg er for gammel til at ægte dig. Altså ville man ikke antage, at jeg ... at du ..."

"Se, nu vågner Deres barn, Germain."

7. Aftenbøn

Den lille Pierre havde rejst sig og så sig omkring med en tankefuld mine.

"Det gør han altid, når han hører, der bliver spist," sagde Germain. "Et kanonskud ville ikke kunne vække ham, men når man bruger kæberne, er han straks lysvågen."

"De har vist været lige sådan, Germain, i den alder," sagde den lille Marie med et ondskabsfuld smil. "Nå, min dreng – er det din himmelseng, du leder efter? I aften er den af egeløv, mit barn; men alligevel har din fader dog aftensmad til dig. Vil du spise med? Jeg kunne have taget din part; men jeg vidste nok, at du ville have den selv."

"Jeg vil have, du skal spise, Marie," udbrød Germain, "nu spiser jeg ikke mere. Jeg er en egenkærlig frådser ... og du pålægger dig afsavn for vor skyld; det er højst urimeligt, og jeg skammer mig virkelig. Se, det har ganske betaget mig min appetit ... og hvis du ikke spiser, skal min søn heller ikke!"

"Ingen heftighed, Germain," svarede Marie, "De har ikke nøglen til vor appetit. Min er lukket til i morgen, men lille Pierres er åben som en ulveunges. Se, hvor han tager for sig! Han vil blive en stærk arbejder til sin tid."

Den lille Pierre viste virkelig, hvis søn han var, og uden spørge om, hvor han var eller hvorledes han var kommet derhen, gav han sig hurtigt i gang med retterne. Da han endelig havde mættet sig, erkyndigede han sig om lokalet og røbede en smule angst, da han erfarede, at han var midt i en skov.

"Er der slemme dyr i denne skov?" spurgte han sin fader.

"Nej!" svarede faderen, "vær ikke bange; her er ingen. Så løj du altså, da du sagde, at ulvene ville æde mig, når jeg tog med dig i den store skov?"

"Sikken en lille hårkløver!" sagde Germain forlegen.

"Han har ret," sagde den lille Marie, "det har De jo selv sagt til ham; og han har en god hukommelse, han husker alt. Men du kan være vis på, min lille Pierre, at din fader aldrig lyver. Mens du sov, kom vi igennem de store skove, og den, vi nu er i, er blot en lille lund, hvor der ingen slemme dyr findes."

"Ligger de små lunde langt fra de store skove?"

"Ja, temmelig langt; for resten er der ingen ulv, der forlader skovene og kommer hertil. Om der også kom en, ville din fader slå ham ihjel."

"Og du også, Marie?"

"Vi to også; for du ville hjælpe os tappert. Du er ikke bange af dig, min dreng ... er du vel?"

"Nej," svarede barnet og antog en heroisk holdning. "Vi ville slå dem ihjel, ulvene. Vi tre."

"Jeg kender ingen, som forstår at tale til børn således som du," sagde Germain til Marie, "og bringe dem til fornuft. Men det er sandt nok ... det er ikke længe siden, du selv var barn; og du husker endnu godt, hvad din moder sagde til dig. Jeg tror virkelig, at jo yngre man selv er, desto bedre forstår man at behandle dem, der er unge. Jeg er bange for, at en trediveårig kone, som ikke ved, hvad det er at være moder, vanskeligt lærer at omgås med smårollinger."

"Hvorfor skulle hun ikke det, Germain? Det er mærkeligt med de dårlige tanker, De har fattet om denne enke. Dem kan De ikke slå ud af hovedet!"

"Pokker i vold med hende," sagde Germain, "jeg ville ønske, den dyst var overstået! Hvad behøver jeg en kone for, som jeg slet ikke kender?"

"Hør, fader," sagde barnet, "hvorfor taler du hele tiden om mama i dag? Hun er jo død."

"Stakkels Pierre! Så du har ikke glemt din moder endnu?"

"Nej! Jeg kan huske, de kom hende i en smuk hvid kiste, og min bedstemoder tog mig ved hånden og gik med mig hen til hende og sagde, at jeg skulle kysse hende og sige farvel. Hun var ganske hvid og kold, og min tante har hver aften holdt mig til at bede til den gode Gud for hendes sjæl, for at den skal komme i Himmerig. Tror du, hun er der, fader?"

"Jeg håber det, mit barn; men du må blive ved at bede, for at vise din moder, at du holder af hende."

"Jeg har ikke læst min bøn i aften, fader, og du ved, at jeg kan ikke alene. Må lille Marie hjælpe mig?"

"Ja, Pierre, jeg skal hjælpe dig," svarede den unge pige. "Kom og læg dig på knæ."

Barnet knælede på hendes skød, foldede sine små hænder og gav sig til at læse sin bøn; i førstningen med iver og opmærksomhed; for Pierre kendte begyndelsen såre godt; men senere med nølen og langsomhed, indtil han endelig gentog ord for ord, hvad Marie sagde. Da han kom til det sted, hvor søvnen hver aften fik bugt med ham og som han aldrig havde kunnet lære, frembragte hans spændte opmærksomhed og det monotone ved hans udtale den sædvanlige virkning; det var med møje han fik de sidste stavelser frem, og efter at han havde ladet Marie gentage dem for sig tre gange, sank hans lille hoved ned på hende bryst, hans fingre åbnede sig og hænderne faldt

ned på hans knæ. Ved skæret af ilden så Germain sin lille engel indslumret ved den unge piges bryst, idet hun holdt ham oppe i sine arme og varmede hans blonde hoved med sin rene ånde, mens hun også syntes at være fordybet i fromme drømmerier og bad i tankerne for Catharines sjæl.

Germain blev rørt og vidste ikke alt hvad han ville sige til Marie, for at udtrykke hende den agtelse og erkendtlighed, han følte; men intet kunne gengive hans tanker. Han nærmede sig hende for at kysse sin søn, som hun fortsatte med at holde trykket op imod sin arm, og han måtte gøre vold på sig selv for at rive sin mund løs fra lille Pierres pande.

"De kysser ham for stærkt," sagde Marie og skød Germains hoved blidt tilbage. "Se, nu har De vækket ham. Lad mig lægge ham hen på hans seng, og lad os så overlade ham til hans uskyldige barnedrømme."

Pierre lod sig lægge hen på sit leje, men idet han strakte sig ud på sadlen, spurgte han, om han var på Grå. Derpå åbnede han sine store blå øjne, fæstede dem et minut på grenene over sig, og syntes at drømme lysvågen, eller også at udtale en tanke, som havde indsneget sig i hans hjerne om dagen, og som nu antog form og skikkelse.

"Fader," sagde han, "hvis du vil give mig en anden moder, så lad det blive lille Marie."

Og uden at vente på svaret, lukkede han sine øjne og slumrede atter ind.

8. På trods af kulden

Marie syntes ikke at optage drengens besynderlige ord som andet end et venskabsbevis; hun dækkede ham omhyggeligt til, kom nyt brænde på ilden, og da tågen, der lå over sumpen i nærheden, stadig ikke viste tegn på at ville lette, rådede hun Germain til at gøre sig det mageligt ved ilden, så godt han kunne.

"Jeg kan se på Dem, at De er søvnig," sagde hun til ham; "De siger ikke et ord, og De stirrer på ilden ligesom den lille gjorde det. Sov De kun; jeg skal våge over barnet."

"Nej, sov du, Marie," svarede markarbejderen, "og lad mig våge over jer begge. Jeg har aldrig haft mindre lyst til at sove end netop nu. Jeg har hundrede tanker i hovedet."

"Hundrede? Det var en god del," sagde den unge pige i en noget spottende tone, "der gives mange, der ville prise sig lykkelige, når de blot havde én."

"Vel, kan jeg end ikke have hundrede, så har jeg i det mindste en, som har holdt min sjæl i spænding en hel time."

"Jeg kan sige Dem, hvad det er for en ... både den og den, De havde før."

"Sig frem da, Marie, hvis du har gættet den; det skulle glæde mig."

"For en time siden," svarede hun, "tænkte De på at spise, og nu tænker De på at sove."

"Marie, vel er jeg kun en oksedriver; men du tager mig virkelig for en okse. Du er en ondskabsfuld pige, og jeg ser nok,

at man ikke kan komme til rette med dig. Sov da, det er bedre end at gøre nar af en mand, som er tung om hjertet."

"Nej, hvis De vil sludre, så for mig gerne," sagde en unge pige, idet hun lagde sig halvt ned ved siden af barnet, og støttede sit hoved mod sadlen; "De holder af at plage Dem selv, Germain, og det røber ikke just meget mod hos en mand. Hvad skulle *jeg* da sige, hvis jeg ikke bedre forstod at bekæmpe mine sorger?"

"Du har ret og det er netop det, der gør mig tung om hjertet, kære barn. Du skal opholde dig langt fra dine slægtninge, i en elendig, sumpet egn, hvor du risikerer at få efterårsfeberen og hvor fårene ikke vil trives. Det er altid ubehageligt for en hyrdepige, som har god vilje. Du skal bo blandt fremmede, som måske ikke vil være gode mod dig, og som næppe vil skatte dig for, hvad du er værd. Se, det volder mig større smerte, end jeg kan sige dig, og jeg har den største lyst af verden til at tage dig med tilbage til din moder, i stedet for at rejse til Fourche."

"Deres ord, Germain, røber megen godhed, men ikke synderlig fornuft; man må ikke være fej, fordi en ven lider, og i stedet for at vise mig den slemme side af min stilling, burde De vise mig den gode, som De gjorde i Corlay hos enken Rebec."

"Den gang tænkte jeg således, men nu tænker jeg anderledes, Marie. Du ville handle langt klogere i at tage dig en mand."

"Det er umuligt, Germain; det har jeg jo sagt Dem; og siden det er umuligt, så er det ikke værd at tænke på."

"Å jo, det var måske ikke så umuligt endda. Hvis du vil sige mig, hvorledes du ønsker ham, så kunne jeg måske give dig et vink om, hvor han bor."

"Jeg befatter mig aldrig med at grunde over noget, som ikke leder til det mindste."

"Du ønsker dig måske en rig mand?"

"Nej; jeg er jo selv fattig som Job."

"Men hvis han var velhavende, så havde du dog intet mod at leve godt, gå godt klædt og bo hos brave, retskafne folk, som ville tillade dig at hjælpe din moder?"

"Hjælpe min moder? Ja, det har altid været mit ønske."

"Og hvis du nu fandt en sådan mand, så ville du ikke se så nøje på, om han også skulle have trådt sine barnesko, som man siger?"

"Om forladelse, Germain, det ville jeg netop se nøje på; jeg ville aldrig kunne elske en gammel mand."

"Gammel mener jeg ikke, men ... en mand i min alder, for eksempel?"

"Deres alder er for gammel for mig, Germain. Så foretrækker jeg Bastiens alder, skønt Bastien ikke er så smuk som De."

"Du ville foretrække Bastien ... svinehyrden?" udbrød Germain oprørt, "en dreng, hvis øjne ligner de dyrs, han vogter?"

"Jeg ville slå en streg over hans øjne for hans atten års skyld."

Germain følte sig frygtelig skinsyg.

"Jeg ser nok, du har mere til overs for ham end du vil lade dig mærke med," sagde han, "du har en god smag, Marie."

"Ja, har jeg ikke?" udbrød den lille Marie med en hjertelig latter, "hvad ville det ikke blive for en mand! Man kan bilde ham ind, at Månen er en grøn ost! Forleden dag fandt jeg en grøn citron udenfor præstens have; jeg sagde til Bastien, at det var en Kejserindepære, og han bed i den med sine lange, gule tænder! De skulle have set det ansigt, han satte op. O min Gud, hvor var han styg!"

"Du holder altså ikke af ham, siden du gør nar af ham!"

"Det ville ingen grund være. Men jeg holder virkelig ikke af ham; han er brutal mod sin lille søster, og han er svinsk."

"Nu vel da, er der da en anden, du føler dig tiltrukket af?"

"Hvad vedkommer det Dem, Germain?"

"Det vedkommer mig ikke, det er blot for at tale om noget. Jeg ser nok, du har en lille kæreste i hovedet."

"Nej, Germain, De tager fejl; det har jeg ikke endnu. Det kan komme senere; men da jeg ikke kan gifte mig, før jeg har sparet mig lidt sammen, så er jeg bestemt til at ægte en gammel mand."

"Nu vel, så tag ham hellere straks!"

"Nej; når jeg ikke er ung længere, kan det være mig det samme ... men nu er det en ganske anden sag."

"Jeg ser nok, at jeg mishager dig, Marie ... det er kun alt for klart," sagde Germain vrantent og uden at veje sine ord.

Den lille Marie svarede ikke. Germain bøjede sig ned over hende; hun sov; søvnen havde pludselig overvældet hende ligesom et barn, der slumrer ind, mens det endnu taler.

Germain var glad over, at hun ikke havde hørt hans sidste ord; indså, at de var uforstandige, og vendte hende ryggen for at adsprede sig og give sine tanker en anden retning.

Men han kunne gøre sig så megen umage han ville; det var ikke muligt, hverken at sove eller at tænke på andet end hvad han netop havde sagt. Han gik vel tyve gange rundt om ilden, fjernede sig, kom tilbage igen, lænede sig endelig op ad et træ, der strakte sine beskyttende grene ud over begge børnene, og betragtede dem.

"Jeg ved ikke," tænkte han, "hvorfor jeg aldrig før har bemærket, at den lille Marie er den smukkeste pige i hele sognet. Hun er ikke ligefrem rødmosset; men jeg synes bedre om hendes ansigt, som det er. Hvilken nydelig mund, og hvilken fin lille næse! Hun er vel ikke høj af sin alder; men hun er bygget som en lille vagtel og let som en vipstjert. Jeg ved ikke, hvorfor man hos os gør så meget væsen af de svære, fede, rødmossede koner. Min var det ikke og netop derfor faldt hun mere i min smag. Marie er endnu hvidere og spinklere, men hun har jo et fortræffeligt helbred, og hun er smuk at se til som et hvidt kid. Hvilken venlig, uskyldig mine! Hvor tydeligt kan man ikke læse hendes gode hjerte i hendes øjne, selv når de er lukkede for at sove! Og man kan ikke nægte, hun har endnu mere ånd end min salig Catharine; man ville aldrig kunne kede sig i hende selskab. Så munter, så klog, så flittig, så mild og blid, og så snurrig og polisk! Jeg kan ikke se, det er muligt at gøre et bedre parti!"

"Men hvorfor plager jeg min hjerne med alt dette?" tænkte han videre og så hen til en anden side; "min svigerfader ville aldrig høre tale om det, og hele familien ville behandle mig som et dårekistelem. For resten ... hun ville jo ikke selv, stakkels pige! Hun finder mig for gammel, har hun sagt; penge lokker hende ikke; det er hende det samme, om hun også skal døje lidt nød og elendighed, bære en fattig dragt og lide af sult en to-tre måneder om året, hvis hun kun engang med tiden kan glæde sit hjerte og skænke en mand sin hånd, som hun finder behag i. Hun har ret! Jeg ville gøre det samme i hendes sted, og hvis jeg kunne følge min egen vilje, ville jeg sandelig vælge en pige efter

mit eget hoved, i stedet for at indlade mig i et giftermål, som mishager mig."

Jo længere Germain prøvede at ræsonnere med sig selv og tage mod fornuft, desto mindre lykkedes det ham. Han forlod bålet og fordybede sig i tågen, men pludselig opdagede han, at han befandt sig på knæ ved siden af begge de indslumrede børn. Han ville kysse lille Pierre, som havde slynget sin arm om Maries hals; men han tog formodentlig fejl; for Marie, som følte en varm ånde spille som ild på hendes læber, vågnede og så sig om med en forvildet mine, uden i mindste måde at ane, hvad der foregik i Germains indre.

"Jeg så jer ikke," sagde Germain og trak sig hastigt tilbage, "jeg var nær faldet over jer."

Den lille Marie var troskyldig nok til at tage hans ord for gode varer og slumrede ind igen. Germain gik om på den anden side af ilden og aflagde sig selv det løfte, at han ikke ville røre sig af stedet, førend Marie vågnede. Han holdt ord, men ikke uden at gøre vold på sig selv. Han troede, han skulle blive forrykt.

Endelig spredte tågen sig hen ved midnat, og Germain så stjernerne tindre ned mellem træerne. Månen afrystede de dunster, der dækkede den, og begyndte at udså diamanter på det fugtige mos. Egetræernes stammer forblev indhyllede i et majestætisk mulm. Men noget længere henne viste de slanke, hvide birketræer sig som en række spøgelser i deres ligdragter. Ilden reflekterede sig på sumpens vand, og frøerne, som begyndte at vænne sig til den, istemte nogle svage, frygtsomme toner. De gamle, med gulgrønne slyngplanter gennemvævede, knudrede grene udstrakte sig over de rejsendes hoveder som kødløse arme. Det var et skønt syn; men stedet var derudover så

trist og øde, at Germain, træt af at lide, gav sig til at synge og kaste sten ud i vandet, for at afbryde den gribende, uhyggelige stilhed. Han ønskede også at vække den lille Marie, og da han så, at hun vågnede og betragtede stjernerne for at forvisse sig om tiden, foreslog han hende at fortsætte rejsen.

"Om to timer," sagde han, "vil daggryet gøre luften så kold at selv vort bål ikke vil kunne beskytte os mod kulden. Nu er det klart nok, til at vi kan se, hvor vi går; vi må se at finde et hus, eller i det mindste en ladebygning, hvor vi kan tilbringe resten af natten under tag."

Marie var ikke selvrådig, og skønt hun havde stor lyst til at sove mere, gør hun sig dog rede til at følge Germain. Denne tog sin søn på armen uden at vække ham, og opfordrede Marie til at komme nærmere, så han kunne kaste sin chenille over hende, eftersom hun ikke ville tage sin kåbe igen, som hun havde svøbt om den lille Pierre.

Da han følte den unge pige så nær ved sig, begyndte hans hjerte at banke med fordoblet hurtighed. To eller tre gange ilede han et langt stykke i forvejen og lod hende gå alene, men da han så, at hun havde besvær med at følge ham, blev han stående og ventede på hende, trak hende op til sig og trykkede hende så stærkt, at hun både blev forundret og fortrydelig over det, uden at vove at sige det.

Da de intet begreb havde om den retning, de hidtil havde fulgt vidste de heller ikke, hvilken retning de slog ind på. Følgen blev, at de atter gennemvandrede skoven, på ny befandt sig foran den øde hede og gik tilbage igen, indtil de endelig, efter en lang og besværlig march, skimtede en lysning mellem grenene.

"Nå, her er da et hus" sagde Germain, "og folkene må være oppe, siden de har ild på. Jeg troede ikke, klokken var så mange."

Men det var intet hus; det var den ild, som de troede at have slukket, da de gik, men som vinden atter havde fået til at blusse op. De havde vandret omkring i skoven i to timer for at komme tilbage til det samme sted, de var begyndt.

9. Under åben himmel

"Nu opgiver jeg håbet!" udbrød Germain og stampede i jorden; "man har forhekset os, det er nu ganske vist, og herfra finder vi ikke, før det bliver lys dag. Skoven er fuld af nisser!"

"Å, lad os ikke forivre os," svarede Marie; "det fører ikke til noget. Nu tænder vi et større bål; lille Pierre er så godt indsvøbt, at kulden ikke kan få magt med ham, og vi dør ikke af at tilbringe en nat under åben himmel. Hvor gemte De sadlen, Germain? ... I krattet? Hvor De er ubetænksom. Nu kan vi da lede længe efter den."

"Hold blot barnet, mens jeg henter den; jeg ved så omtrent, hvor den er; men jeg vil ikke have, du skal såre dine hænder på tornene, Marie."

"Å Gud, det er da noget, jeg er så vant til," svarede den modige unge pige.

Sadlen blev fundet; lejet blev redt, og nu sov lille Pierre så godt, at han slet ikke havde lagt mærke til den nye vandring. Germain kom så meget brændsel på ilden, at hele skoven blev oplyst af den i en vid omkreds; men nu var den lille Maries kræfter udtømte, og skønt hun ikke beklagede sig, mægtede hun ikke at holde sig oprejst længere. Hun var bleg, og hendes tænder klaprede af kulde og udmattelse. Germain tog hende i sine arme for at varme hende, og den bekymring, den medlidenhed og uimodståelige ømhed, der bemægtigede sig hans hjerte, bragte hans sanser til at forstumme. Hans tungebånd løstes som ved et mirakel, og hele hans undseelse var sporløst forsvundet.

"Marie," sagde han, "du er mig kær, og det smerter mig ubeskriveligt, at du ikke kan holde af mig. Kunne jeg vinde dig, ville intet i verden afholde mig fra at tage dig til ægte. Jeg ved, at du ville gøre mine børn lykkelige, at du ville lære dem at ære deres moders minde, og jeg kunne da glæde mig ved livet, for min samvittighed var ren. Jeg har altid næret venskab for dig og for øjeblikket er jeg så betaget af kærlighed til dig, at selv om du forlangte, jeg skulle rette mig efter din vilje hele mit liv igennem, så ville jeg love dig det med en hellig ed. Løn min kærlighed, Marie, og prøv at glemme min alder. Vær overbevist om at det er en falsk idé, man gør sig, når man tror, at en mand på tredive år er gammel. For resten er jeg kun otte og tyve. En ung pige frygter for at tage en mand, der er ti eller tolv år ældre end hun, fordi det strider mod landets skik; men jeg har hørt, at man intet hensyn tager til det i andre lande, at man tvært imod foretrækker at give ungdommen en støtte i en fornuftig mand, der besidder et prøvet mod, frem for at binde den til unge knøse, som kunne ledes på afveje og ende med at gøre deres koner ulykkelige. For resten beror alderen ikke på årene. Den beror på den kraft og helbred, han har. Når en mand er afkræftet af slid og slæb, af nød eller en udsvævende levemåde, så er han gammel, inden han når sit fem og tyvende år. Hvad det angår, har jeg ... Men du hører jo slet ikke på mig, Marie?"

"Jo, Germain, jeg forstår dig kun alt for godt," svarede den lille Marie; "men jeg tænker på, hvad min moder så ofte har sagt til mig: En kone på tres år er såre beklagelsesværdig, når hendes mand er halvfjerds eller fem og halvfjerds og ikke kan arbejde længere til hendes underhold. Han bliver svag og skrøbelig, og nu må hun til at passe og pleje ham i en alder, hvor hun selv

begynder at trænge til hvile og andres omhu. Til sidst går det så vidt, at begge dør på et stråleje."

"Jeg indrømmer, Marie, at en moder har ret til at tale således," fortsatte Germain, "men på den måde skulle man altså ofre hele sin ungdomstid, som er den bedste, på at sørge for en smule udkomme i en alder, hvor man duer til ingenting og hvor det kan være ligegyldigt, om man dør på strå eller på edderdun. Men jeg, Marie, risikerer ikke at dø af hunger på mine gamle dage. Jeg er endog i stand til at lægge penge op; for nu, da jeg bor hos min kones forældre, arbejder jeg flittigt og har ingen udgifter. For resten vil jeg elske dig så inderligt, at det vil forhindre mig i at blive gammel, Marie. Man siger, at en mand holder sig godt, når han er lykkelig, og jeg føler, at jeg er yngre end Bastien, når det gælder om at holde af dig; for han kan ikke elske dig, han er alt for dum, alt for barnagtig til at føle, hvor god og smuk du er ... og hvor du er skabt til at være elsket. Forstød mig ikke, Marie; jeg er intet ondt menneske: Jeg har gjort min Catharine lykkelig, og på sin dødsseng kaldte hun Gud til vidne på, at hun altid havde været tilfreds med mig, og rådede mig til at gifte mig igen. Tror du ikke, det var hendes ånd, der talte gennem hendes søn i aften, da han slumrede ind? Hørte du ikke, hvad han sagde? ... Og så du ikke, hvor hans lille mund bævede, mens hans blik stirrede på noget over os, som vi ikke kunne se? Han så sin moder, vær overbevist om det; og det var hende, der lod ham sige, at han ønskede, du ville erstatte hende."

"Germain," svarede Marie, ganske overrasket og tankefuld, "De taler oprigtigt, og alt, hvad De har sagt, er sandhed. Jeg er vis på, at jeg ville handle rigtigt i at elske Dem, hvis det ikke var

Deres svigerforældre alt for meget imod; men hvad skal jeg gøre? Mit hjerte bøjer sig ikke til Dem. Jeg holder meget af Dem, men skønt Deres alder ikke har gjort Dem grim, indgyder den mig frygt. Det forekommer mig, at De kun kan være mig som en onkel eller en anden ældre slægtning, at jeg skylder Dem ærbødighed og at der ville komme øjeblikke, hvor De ville behandle mig mere som et barn end som Deres kone og Deres lige. Desuden ville mine veninder måske spotte over mig, og skønt det ville være naragtigt at tage hensyn til det, så tror jeg dog næppe, jeg ville føle mig glad stemt på min bryllupsdag."

"Det er barnagtige grunde! Du taler som et barn, Marie!"

"Nå ja, jeg *er* et barn," sagde hun, "og det er netop derfor, jeg er bange for en alt for fornuftig mand. De ser jo selv, jeg er for ung til Dem, selv om De måske ikke er for gammel til mig, siden De allerede bebrejder mig, at jeg taler uforstandigt. Jeg kan ikke besidde større forstand end min alder fører det med sig."

"Min Gud, hvor ulykkeligt er det ikke, at jeg skal være så kejtet i mine udtryk og sige, hvad jeg er langt fra at tænke," udbrød Germain; "De elsker mig ikke, Marie, det er sagen; De finder mig alt for simpel og rå. Elskede De mig, ville De ikke se mine fejl så tydeligt ... men det er ulykken, det gør De ikke."

"Er det da min skyld?" svarede hun, lidt såret over, at han ikke sagde *du* til hende længere. "Jeg hører Dem, og mere kan jeg ikke gøre. Jo længere, jeg tænker over det, desto mindre kan jeg fatte den tanke, at vi skulle blive mand og kone."

Germain svarede ikke. Han støttede sit hoved mellem hænderne, og det var den lille Marie umuligt at se, om han græd, surmulede eller sov. Hun følte sig lidt urolig og bekymret

over denne uvished, men hun vovede ikke at ytre et ord mere om det, og da hun var alt for overrasket over, hvad der var foregået til at kunne sove, afventede hun med utålmodighed dagens frembrud, idet hun samtidig passede ilden og vågede over barnet, som Germain ganske syntes at have glemt. Germain sov imidlertid ikke; han overtænkte lige så lidt sin skæbne eller smedede planer for fremtiden; men han led, og der lå en blyvægt på hans bryst. Han ønskede, han var død. Alt gik uheldigt for ham, syntes han, og havde han kunnet græde, ville han have gjort det af ganske hjerte. Men han harmede sig over sig selv og sad og pintes, uden at kunne eller ville beklage sig.

Da dagen oprandt og lyden af der røre, der opstod i gårdene i nærheden, nåede Germains øren, løftede han sit ansigt op fra sine hænder og rejste sig. Han så, at den lille Marie heller ikke havde sovet, men han kunne intet sige for at bevidne hende sin bekymring. Han var aldeles modløs. Han gemte atter Grås sadel mellem buskene, tog sin vadsæk på skulderen, sin søn ved hånden og sagde: "Nå, lad os nu se at nå vort bestemmelsessted, Marie! Vil du have, jeg skal følge med dig til Ormeaux?"

"Vi følges ad ud af skoven," svarede hun, "og når vi ved, hvor vi er, tænker jeg, hver går til sit."

Germain svarede ikke. Han var stødt over at den unge pige ikke bad ham ledsage sig til Ormeaux; for han lagde ikke mærke til, at han havde tilbudt hende det i en tone, der syntes at skulle fremkalde et afslag.

En brændehugger, som de mødte, efter at have gået et par hundrede skridt, bragte dem på rette vej og sagde, at de, når var kommet over engen, kun behøvede at dreje til højre og venstre side for at nå deres forskellige bestemmelsessteder, som for

resten lå så nær hinanden, at man fra Fourche tydeligt kunne se forpagtergården i Ormeaux og omvendt.

De havde netop takket brændehuggeren og vendt ham ryggen, da denne kaldte dem tilbage og spurgte, om de ikke havde mistet en hest.

"Jeg fandt en smuk grå hoppe i min gård i aftes," sagde han, "hvor en ulv måske har tvunget den til at flygte ind. I kan gå derhen – den står i mit skur endnu – og hvis det er jeres, så tag den med jer."

Efter først at have givet Grås signalement og overtydet sig om, at det virkelig var den, der var tale om, skyndte Germain sig tilbage for at hente sin sadel. Den lille Marie tilbød ham nu at tage hans søn med til Ormeaux, hvor han kunne komme og hente ham hen på morgenen.

"Han ser lidt uordentlig ud," sagde hun, "efter dette natlige ophold i skoven. Jeg skal børste støvet af hans klæder, vaske hans smukke ansigt og kæmme ham, og når han er blevet rigtig proper igen, kan De forestille ham for Deres nye familie."

"Hvem har sagt, jeg tager til Fourche?" udbrød Germain fortrydeligt.

"Jo, Germain, det bør De ... det skal De."

"Det er dig magtpåliggende, at jeg snarest muligt skal blive gift med en anden, for at du kan blive fri for mit overhæng ... ikke sandt?"

"Tænk nu ikke mere på det, Germain. Det var en idé, De i nat, fordi vort uheld havde gjort Dem lidt forstyrret i hovedet. Men nu må Deres fornuft gøre sig gældende igen; jeg lover at glemme, hvad De har sagt til mig, og aldrig tale til nogen om det."

"Det må du gerne! Jeg er ikke vant til at fornægte mine ord. Hvad jeg har sagt, var ærligt og oprigtigt ment, og jeg rødmer ikke over det for noget menneske."

"Men hvis Deres tilkommende fik at vide, at De på selve rejsen til hende havde tænkt på en anden, så ville det gøre et ufordelagtigt indtryk på hende. Overlæg nu vel, hvad De vil sige og betragt mig ikke således ... med denne besynderlige mine. Tænk på fader Maurice, som stoler på Deres lydighed og som ville blive såre fortørnet på mig, hvis jeg fik Dem til at handle mod hans vilje. Godmorgen, Germain; jeg tager lille Pierre med mig, for at tvinge Dem til at ride til Fourche. Det er et pant, jeg beholder."

"Du vil vel helst gå med hende?" sagde Germain til sin søn, da han så, at han beholdt Maries hånd i begge sine, uden at ville slippe den.

"Ja, fader," svarede barnet, som havde hørt og på sin vis opfattet, hvad der var blevet sagt, "jeg går med Marie, og du kommer og henter mig, når du har giftet dig; men jeg vil altid have Marie til min lille moder."

"Han har samme ønske som jeg," sagde Germain til den unge pige. "Hør, Pierre!" tilføjede han, "jeg ønsker, at hun skal være din moder og altid blive hos os. Men hun vil ikke. Se nu til, at du får hende til at love *dig*, hvad hun nægter *mig*."

"Vær rolig, fader, jeg skal nok få hende til at sige ja; Marie gør altid, hvad jeg vil."

Barnet fjernede sig med den unge pige. Germain blev alene tilbage, sørgmodigere og mere rådvild end nogensinde før.

10. Landsbyens løvinde

Men da han havde rettet den uorden, rejsen havde afstedkommet i hans dragt og i hestens opsadling, da han havde besteget Grå, og man havde vist ham vejen til Fourche, mente han, at det nu var umuligt at vige tilbage og at han burde glemme denne nats begivenheder som en farlig drøm.

Han fandt fader Leonard siddende ved trappen af sit hvidtede hus på en smuk træbænk. Trappen var seks trin høj; og deraf så Germain, at der måtte være en kælder under huset. Det var en smuk bopæl, og mange ville have antaget den for en velhavende borgers hus.

Den tilkommende svigerfader kom Germain i møde, og efter at han i de første fem minutter havde erkyndiget sig om hele familiens befindende, kom han med de høflige spørgsmål, som på landet tjener til skjulested for det, man egentlig vil have besvaret:

"De har villet tage Dem en lille tur ned ad denne kant til?"

"Jeg er kommet for at besøge Dem," svarede markarbejderen, "og tilbyde Dem denne lille present af vildt på min svigerfaders vegne, som lader Dem hilse og sige, at De må vide, i hvilket ærinde jeg er kommet."

"Ha, ha!" lo fader Leonard og slog sig på sin trivelige mave; "jeg har det – jeg forstår en halvkvædet vise."

Og han tilføjede, idet han blinkede med øjnene: "Du er ikke den eneste, der knæler for det alter, min unge ven. Der er allerede tre oppe i huset, der lurer på det ben, lige så vel som du. Jeg tager lige venskabeligt mod alle, og jeg ville virkelig

komme i forlegenhed, hvis jeg skulle vise nogen af dem bort, for det er gode partier alle sammen. Men for fader Maurices skyld og på grund af de fede jorder, I har der oppe i Belair, ønskede jeg rigtignok, at du fik fortrinnet. Imidlertid ... min datter er myndig og har selv rådighed over sit gods; hun har sin egen vilje, min unge ven; jeg er til overs i det kapitel. Spadsér nu ind og gør hendes bekendtskab – jeg vil ønske dig alt muligt held."

"Om forladelse," svarede Germain, overrasket over at finde pladsen besat, hvor han havde ventet at være ene mand, "jeg vidste ikke, at Deres datter allerede var så rigeligt forsynet med liebhavere; jeg er ikke kommet for at afdiskutere andre hendes besiddelse."

"Hvis du har troet," svarede fader Leonard, uden at blive fortrydelig, "at min datter ville mangle bejlere, fordi du ikke kom, så har du taget meget fejl, søn. Catharine har nok at vælge imellem. Men gå nu ind, og lad ikke modet falde. Det er et fruentimmer, som det nok kan betale sig at vove en dyst om."

Han tog Germain i skulderen og skubbede ham ind i stuen.

"Catharine," råbte han med plump munterhed, "her er en til!"

Denne joviale, men plumpe måde at blive forestillet for enken på, i de øvrige frieres nærværelse, tjente kun til at forøge hans forvirring og misfornøjelse. Han følte sig undselig og blev stående nogle øjeblikke uden at vove at se på hendes hof.

Enken Guérin var temmelig velskabt og savnede ikke ungdomsfriskhed. Men ansigtets udtryk behagede ikke Germain, lige så lidt som hendes toilette. Der lå en umiskendelig selvtilfredshed i hendes mine, og hendes med en tredelt rad kniplinger prydede kappe, hendes silkeforklæde og sorte blondetørklæde harmonerede kun lidt med den idé,

Germain havde af en ærbar, forstandig enke. På grund af hendes udsøgte dragt og ugenerte væsen fandt han hende gammel og grim, skønt hun hverken var det ene eller det andet.

De tre friere sad ved et med vin og kødretter belæsset bord, som stod dækket til dem hele formiddagen, for fader Leonard holdt af at prale med sin rigdom, og enken ville gerne vise sit smukke porcelæn frem. Den gamle nødte Germain til at tage plads mellem sine rivaler, satte sig selv overfor ham, og trakterede ham med de bedste af retterne. Vildtforæringen syntes, trods det indhug Germain havde gjort på den, at frembringe den tilsigtede virkning både hos faderen og datteren, skønt frierne betragtede den med ringeagtende blikke.

Germain følte sig ilde til mode i dette selskab, og spiste uden appetit. Fader Leonard spøgte med ham over dette.

"Du ser helt modfalden ud," sagde han, "og lader ikke maden vederfares den retfærdighed, som du burde. Lad ikke kærligheden betage dig appetitten; en fastende elsker forstår ikke at underholde den tilkommende så godt som den, der har klaret sine tanker med en smule vin."

Germain ærgrede sig over, at man allerede troede ham forelsket, og enkens maniererede mine, idet hun smilende slog øjnene ned som en, der er vis i sin sag havde nær fået ham til at protestere mod den gamles påstand; men han frygtede for at synes uhøflig, smilede derfor også, og kaldte sin tålmodighed til hjælp.

Enkens friere forekom ham som tre tølpere. De måtte være meget rige for at kunne gøre sig håb om at vinde hendes hånd. Den ene var over fyrre år, og næsten ligeså korpulent som fader

Leonard; den anden var enøjet og havde, efter hvad der syntes, drukket forstanden bort. Den tredje var ung og så ikke ilde ud; men han ville gerne være åndrig og kom med den ene ynkelige flovser efter den anden, og dog lo enken, som om hun beundrede hans tåbeligheder, en omstændighed, der gav Germain et ringe begreb om hendes smag. I begyndelsen troede han, hun var indtaget i denne person; men han blev snart selv opmuntret på en så iøjnefaldende måde, at han kom ud af sin vildfarelse. Han blev derfor endnu koldere og mere tilbageholden end før.

Kirketiden kom, og man rejste sig fra bordet for at gå til messe sammen. Kirken lå en god halv mil derfra, i Mers; og Germain var så træt, at han langt hellere ville have lagt sig til at sove, men det stred mod al god skik at udeblive fra messen, og han begav sig da på vej sammen med de andre.

Vejene var fyldt med kirkegængere, og enken skred frem med en stolt mine, eskorteret af sine tre friere, af hvilke hun snart gav den ene, snart den anden armen, brystende sig og knejsende med nakken. Hun ville gerne have pralet med den fjerde også i alle disse folks påsyn; men Germain fandt det så latterligt at blive taget således med på slæbetov, at han holdt sig i en passende afstand bagefter og indlod sig i en samtale med fader Leonard, hvem han snart begyndte at interessere i den grad, at ingen af dem syntes at høre til den kælne gruppe.

11. Forpagteren

Da de nåede landsbyen, standsede enken for at vente på dem. Hun ville absolut betræde kirken med dem alle tilsammen; men Germain nægtede hende denne triumf; han forlod fader Leonard for at tale med nogle af sine bekendte og gik ind i kirken ad en sidedør. Enken syntes at blive vred over dette.

Efter messen viste hun sig imidlertid med en sejrrig mine på grønsværen udenfor, hvor der blev danset, og åbnede dansen med sine tre elskere, den ene efter den anden. Germain, som stod og betragtede hende, fandt, at hun dansede godt, men affekteret.

"Nuvel?" sagde fader Leonard og slog ham på skulderen, "du danser ikke med min datter? Du er da også alt for frygtsom. "

"Jeg har ikke danset, siden jeg mistede min kone," svarede Germain.

"Men nu, da du vil gifte dig igen, er sorgen forbi i hjertet såvel som i klæderne."

"Det er ingen grund, fader Leonard. Desuden er jeg for gammel, jeg har ikke mere nogen fornøjelse af dans."

"Hør," sagde fader Leonard og tog ham lidt til side, "du blev ærgerlig, da du ved din indtræden i mit hus fandt, at fæstningen allerede var belejret, og du er let at støde. Det er ikke rigtigt af dig, min søn. Min datter er vant til at blive feteret, især i de to sidste år, siden hun aflagde sin sorg, og det passede sig dog vel ikke for hende at komme dig i møde?"

"Det er allerede to år siden Deres datter tænkte på et nyt giftermål, og endnu har hun ikke taget sin beslutning?"

"Hun vil ikke forhaste sig, og deri gør hun ret. Det kan vel være, at hun forekommer dig noget flygtig og ubetænksom; men der tager du fejl; det er en kone med forstand, som ved, hvad hun gør."

"Det ser ikke sådan ud," svarede Germain frimodigt. "Hun har tre friere på én gang, og hvis hun vidste, hvad hun ville, så ville hun holde sig til en af dem og bede de andre rejse hjem, hvor de kom fra."

"Hvorfor? Det forstår du dig ikke på, Germain. Hun vil hverken have den gamle eller den enøjede eller den unge; det har jeg nok mærket; men hvis hun lod dem gå alle sammen, ville folk tro, at hun ikke ønskede at gifte sig igen, og så kom der ingen andre."

"De tjener hende altså som udhængsskilt?"

"Å ja, men hvad ondt er der i det, siden de ikke har noget imod det?"

"Hver sin smag."

"Din ville det ikke blive, mærker jeg nok; men lad os vente ... det er nok muligt, at du beholder pladsen."

"Det er altså blot muligt. Og hvor længe skulle jeg således svæve i uvished?"

"Det beror på dig selv; du kan jo tale med hende og søge at gøre dig behagelig. Min datter har hidtil indset, at den bedste del af hendes liv netop er denne, hvor hun bliver gjort stads af og feteret. Hun har intet hastværk med at blive en mands tjenestepige, når hun selv kan byde over flere mænd. Lad hende more sig, så længe legen interesserer hende; men hvis du interesserer hende mere end legen, nuvel, så holder den op. Lad dig blot ikke afskrække. Kom her igen hver søndag, dans med

hende, lad hende vide, at du har sat dig på listen, og finder hun dig elskværdigere end de andre, så vil det vel ikke vare længe, førend hun giver det til kende."

"Om forladelse, fader Leonard, Deres datter har ret til at handle som hun vil, og jeg har ingen ret til at dadle hende. I hendes sted ville jeg handle anderledes. Jeg ville være oprigtigere og ikke lade folk spilde deres tid, som dog sikkert har andet at tage sig til end at fiske for et fruentimmer, der gør nar ad dem. Men nu er det på tide at jeg siger Dem noget, som jeg ikke kunne komme til at tilstå i morges, da jeg mærkede, at De straks tog fejl af mit ærinde, og De ikke gav mig tid til at svare Dem. Jeg er ingenlunde kommet for at forlange Deres datter til ægte, men ene og alene for at købe et par af de okser, De agter at bringe til næste marked, og som min svigerfader mener at kunne bruge."

"Jeg forstår dig, Germain," sagde fader Leonard roligt; "du har fået andre tanker, da du så min datter omgivet af sine friere. Vel, følg du din egen vilje. Det lader til, at hvad der tiltrækker nogle, skræmmer andre, og du har ret til at trække dig tilbage, siden du ikke har talt endnu. Er det dit alvor, at du vil købe okser hos mig, så kan du jo gå med mig på engene og tage dem i øjesyn. Senere kan vi tale om prisen; og jeg håber, du kommer og spiser til middag hos os, inden du tager hjem."

"Jeg vil ingen ulejlighed gøre Dem," svarede Germain, "De har måske forretninger her, og jeg keder mig ved at stå således ørkesløs og se på dansen. Nu går jeg hen og besigtiger dyrene og skal snart være hos Dem igen."

Germain forlod nu festlighederne og tog retning mod engene, hvor fader Leonard havde vist ham en del af sine

lastdyr i det fjerne. Det var ingen usandhed, at fader Maurice havde brug for okser, og Germain tænkte, at hvis han bragte et par hjem til en billig pris, ville det blive taget mindre ilde op, at han havde forfejlet sit ærinde.

Han gik hurtigt til og befandt sig snart i nærheden af Ormeaux. Nu følte han længsel efter at kysse sin søn, og se den lille Marie igen, skønt han havde bandlyst håbet om at skylde hende sin lykke. Alt, hvad han havde set og hørt, denne kokette, forfængelige kone, denne på én gang forslagne og bornerte fader, som opmuntrede sin datter til uærlighed og hovmod, og denne købstadsluksus, der forekom ham som et brud på de landlige sæders værdighed, havde gjort ham begærlig efter at befinde sig i sit barns og sin lille naboerskes selskab. Selv om han ikke havde elsket hende, ville han dog have opsøgt hende for at adsprede sig og gengive sin sjæl dens rolige ligevægt.

Men han så sig forgæves om på de omliggende enge; han fandt hverken Marie eller sin lille Pierre. Og dog var det på den tid, hyrderne plejede at være ude. I en løkke traf han på en stor hjord. Han spurgte den unge dreng, der vogtede den, om disse får hørte til mejeriet i Ormeaux.

"Ja," svarede barnet.

"Er du hyrden? Er det skik og brug her, at drengene vogter får?"

"Nej, jeg vogter dem blot i dag, fordi pigen er gået hjem. Hun var syg."

"Men blev der ikke fæstet en ung hyrdepige i morges?"

"Jo; men hun er allerede borte igen."

"Hvorledes? Borte? Havde hun ikke et barn med sig?"

"Jo, en lille dreng, som græd. De gik begge to for et par timer siden."

"De gik? Hvorhen?"

"Derhen, hvor de kom fra, lod det til. Jeg spurgte ikke om det."

"Men hvorhen gik de da?" udbrød Germain med stigende bekymring.

"Hvor kan jeg vide det?"

"Kunne man ikke komme overens om lønnen? Det er noget, der kunne være afgjort i forvejen."

"Jeg ved slet intet om det; jeg så dem komme, jeg så dem gå; det er det hele."

Germain ilede til forpagtergården og udfrittede folkene. Ingen kunne give ham anden forklaring end den, at den unge pige efter at have talt med husbonden, var gået igen med barnet, som græd.

"Skulle man have mishandlet min søn?" råbte Germain med flammende øjne.

"Så? Det var Deres søn? Hvor er De fra? Hvad hedder De? Hvorfor fulgte han pigebarnet hertil?"

Germain, som bemærkede, at man, efter bønders skik, ville besvare alle hans spørgsmål med en mængde andre, stampede harmfuldt i jorden og forlangte husbonden i tale.

Denne var ikke hjemme. Han plejede aldrig at blive hele dagen på gården, når han kom fra rejser. Han var redet ud, formodentlig til en af sine andre gårde.

"Men kunne i da ikke angive mig grunden til den unge piges bortgang?" spurgte Germain ængsteligt.

Fæsteren udvekslede et sælsomt smil med sin kone; derpå svarede han, at han vidste det ikke; det var noget, der ikke vedkom ham. Alt, hvad Germain kunne erfare, var, at barnet og den unge pige havde taget retningen mod Fourche. Han ilede til Fourche; enken og hendes elskere var endnu ikke kommet tilbage; fader Leonard heller ikke. Tjenestepigen sagde, at en ung pige og en lille dreng havde spurgt efter ham, men at hun ikke havde villet modtage dem, da hun ikke kendte dem, og at hun havde rådet dem til at gå til Mers.

"Hvorfor nægtede De at lade dem komme ind?" udbrød Germain vrantent; "man må være såre mistroisk på denne egn, siden man således lukker døren for sin næste."

"I et rigt hus som dette," svarede tjenestepigen, "må man være påpasselig. Jeg skal svare for alt i herskabets fravær, og lukker ikke sådan op for den første den bedste."

"Det er en styg skik," mente Germain, "jeg ville langt hellere være fattig end leve således i en bestandig frygt. Farvel, min pige! Jeg er glad over snart at komme bort fra denne fordømte egn."

Han forespurgte sig i de omliggende huse. Man havde set hyrdinden og barnet. Da den lille var kommet af sted fra Belair i den bluse, han bar til hverdagsbrug, og Marie, af gode grunde, gik fattigt klædt til enhver tid, havde man antaget dem for tiggere. Man havde tilbudt dem brød. Den unge pige havde modtaget et stykke til barnet, som var sulten, og derpå var hun gået hastigt bort og havde taget retning mod skovene

Germain tænkte et øjeblik efter; derpå spurgte han, om forpagteren fra Ormeaux ikke var kommet igennem Fourche.

"Jo," lød svaret, "han kom til hest, få minutter efter at den lille var gået."

"Forfulgte han hende?"

"Åh! Så De kender ham?" sagde kroværten smilende, "ja, det er en ren djævel til at løbe efter pigerne. Men jeg tror ikke, han har fået fat i hende ... skønt, hvis han har fået øje på hende, så ..."

"Godt! Jeg takker for beskeden," afbrød Germain ham.

Han skyndte sig tilbage til fader Leonards gård, kastede sadlen på Grå, sprang op og red i fuld karriere op imod skoven ved Chanteloube.

Hans hjerte bankede voldsomt af angst og vrede. Sveden haglede ham ned af panden. Grås sider blødte, skønt den viste den bedste vilje, nu da den befandt sig på hjemvejen til sin stald.

12. Den gamle

Germain ankom snart til det sted, hvor han havde tilbragt natten. Der var ild i asken endnu, og en gammel kone var beskæftiget med at opsamle resten af det brænde, Marie havde opstablet. Germain steg af hesten for at udfritte hende. Hun var døv og misforstod hans spørgsmål.

"Ja, min søn," sagde hun, "dette er Djævlesumpen. Det er et forhekset sted, og man kan ikke nærme sig den, uden at man kaster tre sten i den med den venstre hånd og korser sig med højre. Det skræmmer de onde ånder bort."

"Det er ikke det, jeg spørger om," sagde Germain, idet han trådte nærmere og skreg så højt han kunne; "har De set en lille pige og et barn her i skoven?"

"Jo," svarede den gamle, "der er druknet et lille barn i den."

Germain dirrede fra top til tå; men lykkeligvis tilføjede den gamle:

"Det er længe siden. Man havde rejst et smukt kors her til minde om det, men en nat, da det stormede fælt, kastede de onde ånder det i vandet. Er nogen så ulykkelig at komme her om natten, er han også vis på, at han må blive her til daggry. Han kan blive ved at gå, så længe han vil; det slår aldrig fejl, at han hver gang kommer tilbage til det samme sted."

Disse ord gjorde et stærkt indtryk på markarbejderens fantasi, fordi han selv havde oplevet noget lignende. I sin fortvivlede stemning sprang han atter op på sin hest og begyndte at ride på kryds og tværs igennem skoven, idet han råbte på Pierre, fløjtede, smældede med sin pisk og af og til

lyttede han efter det forønskede svar; men han hørte ikke andet end lyden af køernes klokker i krattet og svinenes hvinende skrig, når de sloges om de nedfaldne olden.

Endelig hørte han den klaprende lyd af en hest, der kom travende efter ham, og fik øje på en midaldrende, solbrændt, kraftigt bygget mand, der næsten var klædt som en borger og som råbte til ham, at han skulle gøre holdt. Germain havde aldrig set forpagteren fra Ormeaux, men raseriets instinkt sagde ham, at det måtte være ham. Han gjorde omkring, målte ham fra top til tå og ventede på, hvad han havde at sige.

"Har De ikke set en ung pige på en femten-seksten år komme her forbi med en lille dreng?" spurgte forpagteren med fremhyklet ligegyldighed, skønt han var synligt oprørt.

"Hvad vil De hende?" sagde Germain, uden at lægge skjul på sin harme.

"Jeg kunne svare, at det ikke kommer Dem ved, kammerat; men da jeg ingen grund har til at skjule det, så må De vide, at det er en hyrdepige, som jeg havde fæstet for næste halvår uden at kende. Da hun kom, forekom hun mig for ung og spinkel til det arbejde, der forlangtes. Jeg takkede hende og ville betale hende omkostningerne for hendes rejse; men mens jeg vendte hende ryggen et øjeblik, gik hun sin vej. Hun havde så meget hastværk, at hun endog glemte en del af sine ting og sin pung, som formodentlig ikke indeholder stort ... nogle få sous, formoder jeg ... men da jeg alligevel skulle denne vej, så tænkte jeg, at jeg kunne møde hende og levere hende tilbage, hvad hun har glemt, og hvad jeg skylder hende."

Germain var en alt for ærlig sjæl til ikke at vakle i sin tro, da han hørte denne historie, der jo kunne være mulig, om den end

ikke var sandsynlig. Han fæstede et gennemtrængende blik på forpagteren, som udholdt det med den roligste frækhed.

"Jeg vil være overbevist," tænkte Germain og fortsatte højt, idet han betvang sin bevægelse; "det er en pige hjemme fra vor egn; jeg kender hende. Lad os lede; hun må være her et sted."

"Ja, lad os lede ... skønt, hvis vi ikke finde hende, inden vi når enden af alléen, så må jeg give det op; for jeg har noget af vigtighed i Ardentes."

"Jeg forlader dig ikke," tænkte Germain, "selv om jeg skulle følge tyve gange med dig omkring Djævlesumpen."

"Se!" råbte han pludselig og fæstede sit blik på en bregnegruppe, der bevægede sig; "holla, lille Pierre, er det dig?"

Drengen, som genkendte sin faders stemme, sprang ud af bregnerne som et råkid; men da han så ham i selskab med forpagteren, standsede han forskrækket.

"Kom, Pierre, kom, det er mig," udbrød Germain, idet han red hen mod ham og sprang af hesten for at tage ham i sine arme;" hvor den lille Marie?"

"Hun skjuler sig derhenne, fordi hun er bange for denne stygge sorte mand ... og jeg også!"

"Vær rolig, Pierre, jeg skal nok beskytte dig. Marie! Marie! er du der?"

Marie nærmede sig krybende, og da hun fik øje på Germain, som forpagteren fulgte i nogle skridts afstand, kastede hun sig i hans arme og klyngede sig til ham som en datter til sin fader.

"O, min kære Germain!" udbrød hun, "De vil forsvare mig. Når jeg er hos Dem, er jeg ikke bange!"

Germain skælvede. Han betragtede Marie. Hun var bleg, hendes klæder var sønderrevne af de torne, der havde grebet fat

i dem, mens hun løb ind i krattet som en hind, der forfølges af jægerne. Men der stod hverken skamfuldhed eller fortvivlelse at læse på hendes ansigt.

"Din herre vil tale med dig," sagde Germain, som blev ved at iagttage hendes træk.

"Min herre?" gentog hun stolt, "denne mand er ikke min herre og skal aldrig blive det. Det er Dem, Germain, der er min herre. Kom og tag mig med Dem hjem; jeg vil tjene Dem uden løn."

Forpagteren havde nærmet sig med tilsyneladende utålmodighed.

"Se her, lille," sagde han, "du har glemt noget hos os, som jeg bringer dig igen."

"Det er ikke sandt," svarede Marie, "jeg har intet glemt, jeg har intet at fordre hos Dem."

"Hør nu, jeg har noget at sige Dem," vedblev forpagteren; "kom, vær ikke bange ... blot to ord!"

"De kan sige det højt; der er ingen hemmeligheder mellem Dem og mig."

"Tag dog dine penge i det mindste."

"Mine penge? De skylder mig intet, Gud være lovet!"

"Det tænkte jeg nok," sagde Germain halv sagte, "men det er det samme, Marie; hør, hvad han har at sige dig, og fortæl mig det så ... jeg har mine grunde til at være nysgerrig. Gå kun hen til ham; jeg skal ikke tabe dig af sigte."

Marie gjorde tre skridt hen mod forpagteren, som bøjede sig ned over sadelknappen og hviskede til hende:

"Her har du en blank louisdor, lille; men så tier du, ikke sandt? Jeg vil foregive, at jeg fandt dig for svag til arbejdet i min gård. Tal ikke et ord om det andet! En af disse dage kommer jeg

gennem Belair, og hvis du ikke har sagt noget, så skal jeg give dig en foræring til. Finder jeg, at du er kommet til fornuft, så behøver du kun at sige et ord, og jeg tager dig medhjem og holder dig med selskab i tusmørket ude på engene. Hvad vil du, jeg skal forære dig?"

"Her er *min* foræring til *Dem*!" råbte Marie og kastede ham louisdoren lige i ansigtet, "jeg takker forbindtligst og beder Dem, hvis De skulle få i sinde at komme gennem vor landsby, om at underrette mig i forvejen. Alle de unge knøse skulle da tage imod Dem; for hos os har man stor respekt for de rige borgere, der lægger an på at forføre stakkels piger!"

"Du er en løgnerske!" sagde forpagteren og hævede sin stok med en truende mine. "Du ville gerne bilde folk det ind, for at lokke flere penge af mig; men man kender dog sine lige."

Marie var faret tilbage; men Germain var sprunget til og havde grebet tømmen på forpagterens hest.

"Nu ved vi, hvad De fører i Deres skjold," sagde han; "herned på øjeblikket! Nu er det mig, De har at bestille med."

Forpagteren havde ingen lyst til at modtage udfordringen; han sporede sin hest for at rive sig løs og ville slå markarbejderen over hænderne med sin stok for at tvinge ham til at slippe; men Germain undveg slaget, greb rytteren om benet, kastede ham af sadlen i en håndevending og slog ham derpå til jorden, skønt forpagteren havde rejst sig igen og forsvarede sig kraftigt.

"Mand uden hjerte," sagde Germain, idet han holdt ham under sig, "jeg kunne mørbanke dig, når jeg ville; men holder ikke af at gøre folk ondt, og desuden ville ingen revselse

forbedre din samvittighed. Men nu kommer du ikke af pletten, førend du på dine knæ har bedt denne unge pige om forladelse."

Forpagteren, der var fortrolig med slige affærer, ville behandle sagen som en spøg. Han mente, at hans synd ikke havde synderlig at betyde, siden den kun bestod i ord, og at han ville bede pigen om forladelse, mod at han fik et kys, hvorpå de skulle drikke en flaske vin sammen i nærmeste kro, og derpå skikkes ad som gode venner.

"Du vækker min medynk," sagde Germain, idet han trykkede hans ansigt mod jorden, "og jeg gider ikke se din frække mine mere. Rødm, om du kan, så råder jeg dig til at tage *skalkevejen*."

Han tog forpagteren stok op, knækkede dem midt over for at vise ham sine armkræfter, og kastede stumperne fra sig.

Derpå tog sin lille søn ved den ene hånd, den lille Marie ved den anden, og skyndte sig bort, dirrende af forbitrelse.

13. Hjemkomsten

Et kvarter efter var de kommet over heden og travede rask af sted på landevejen, hvor Grå vrinskede ad enhver genstand, den mødte. Lille Pierre fortalte nu sin fader, hvad han havde opfattet af det, han havde set og hørt.

"Da vi kom til gården," sagde han, "kom *manden* ud for at tale med Marie i schæferiet, hvor vi så på de smukke får. Jeg var krøbet op i en krybbe for at lege, og manden så mig ikke. Han sagde goddag til Marie og kyssede hende."

"Du lod dig kysse, Marie?" udbrød Germain, dirrende af vrede.

"Jeg troede, det var høflighed, en vane der på egnen, når nogen bliver fæstet, således som Deres svigermoder jo kysser alle de unge piger, hun tager i sin tjeneste, for at betyde dem, at hun vil være som en moder imod dem."

"Og så," fortsatte lille Pierre, som var ganske stolt over at have et eventyr at fortælle, "så sagde manden noget slemt noget, som Marie sagde, at jeg ikke måtte huske eller tale om; og derfor har jeg glemt det. Men hvis min fader vil, jeg skal sige, hvad det var, så ..."

"Nej, nej, Pierre, jeg vil ikke høre det, og du må glemme det for bestandig."

"Ja, så skal jeg nok se at glemme det igen. Og så blev manden vred, fordi Marie sagde til ham, at hun ville gå sin vej. Han sagde, at han ville give hende alt, hvad hun ville have ... hundrede francs ... og Marie blev så vred; men så gik han imod

hende, som om han ville gøre hende fortræd. Jeg blev bange og begyndte at græde.

'Hvad er dette?' sagde manden; 'hvor kommer det barn fra?'

Og han løftede sin stok for at slå mig, men Marie gik imellem og sagde:

'Vi kan tales ved siden, min herre. Først må jeg bringe dette barn til Fourche, så skal jeg komme igen.'

Men da vi var kommet ud af schæferiet, sagde Marie til mig:

'Lad os skynde os herfra, Pierre, og lad os løbe stærkt til; for manden er ond og vil gøre os fortræd!'

Og så gik vi bag ved ladebygningerne, over en lille eng, og kom til Fourche, for at finde dig. Men du var der ikke, og man ville ikke lade os vente på dig. Manden kom nu bag efter os på sin sorte hest, og vi måtte skynde os til skoven, hvor vi skjulte os; men manden kom også til skoven, og hver gang vi hørte ham komme ridende, krøb vi bag buskene; og hver gang han var kommet forbi os, løb vi hjemefter. Men så var det, du kom og fandt os i skoven. Har jeg sprunget noget over, Marie?"

"Nej, Pierre, og det er alt sammen den rene sandhed. Dem, Germain, opfordrer jeg til at aflægge vidnesbyrd for mig; De må sige til alle derhjemme, at det ikke var af mangel på mod og arbejdslyst, at jeg ikke kunne blive i Ormeaux."

"Vel, Marie," svarede Germain, "men sig mig nu, om du finder en mand på otte og tyve år for gammel, når det gælder om at forsvare et fruentimmer og tugte en frækhed. Jeg gad nok vide, om Bastien eller en anden af disse dunhagede knøse ikke ville være blevet slået fordærvede af *manden*, som Pierre kalder ham. Hvad mener du om det?"

"Jeg mener, Germain, at du har bevist mig en stor tjeneste, og at jeg vil være dig erkendtlig for det hele mit liv."

"Er det alt?"

"Kære fader," sagde barnet, "jeg har ikke husket på at sige det, jeg lovede dig, til Marie. Jeg har ikke haft tid, men jeg skal fortælle hende det hjemme, og jeg skal også sige det til bedstemoder."

Disse ord fra den lille Pierre gav Germain meget at tænke på. Nu gjaldt det om at afgive en forklaring for svigerforældrene, og, mens han opregnede alle årsagerne til sin aversion for enken Guérin, at fortie de idéer, der pludselig havde gjort ham så kræsen og så klarsynet.

Heldigvis sov den lille Pierre, da de ankom til mejeriet, og Germain lagde ham i sengen, uden at han vågnede. Derpå indlod han sig i en lang samtale med de gamle. Fader Maurice lyttede til ham med alvor og opmærksomhed, og skønt han var misfornøjet med udfaldet af rejsen, kunne han dog andet end nikke bifaldende, da Germain, efter at have skildret ham enkens koketteri, spurgte ham, om han vel havde tid til at besøge hende to og halvtreds søndage i træk, for ved årets slutning at risikere en kurv.

"Du har ret, Germain; det lader sig ikke gøre."

Og da Germain til sidst fortalte ham, forledes han var blevet tvunget til at ile efter Marie, for at frelse hende fra forpagterens brutaliteter, som vel endog kunne have udartet til vold, nikkede fader Maurice atter med ordene:

"Fuldkommen rigtigt, Germain; du opførte dig, som du burde."

Da Germain havde endt sin fortælling og opgivet alle sine grunde, udstødte hans svigerforældre samtidig et resigneret suk, idet de udvekslede et blik. Fader Maurice rejste sig nu og sagde:

"Vel, Guds vilje ske. Kærligheden lader sig ikke kommandere."

"Kom nu og spis til aften, Germain," sagde svigermoderen; "det var uheldigt, at der intet blev af det, men det skulle nu ikke så være. Vi må se os om på et andet sted."

"Ja, det mener jeg med," tilføjede den gamle, "det må vi."

Det var alt, hvad der blev talt om den sag, og morgen, da Pierre stod op med lærken, efter at de indtryk, begivenhederne havde bibragt ham, var blevet udslettede, hensank han i sin alders sædvanlige apati, havde glemt alt, hvad der var gået ham imod, og tænkte nu kun på at lege med sine brødre og spille *den voksne* mellem okserne og hestene.

Germain søgte også at glemme, ved at han forcerede sit arbejde; men han var så adspredt og nedslået, at alle mennesker lagde mærke til det. Han talte ikke til den lille Marie; han så ikke en gang på hende, og dog ville han, hvis man havde spurgt ham, hvilken vej hun var gået eller på hvilken eng hun befandt sig, have kunnet besvare det på enhver tid af dagen. Han havde ikke vovet at bede sine svigerforældre om at tage hende i tjeneste på gården om vinteren, og dog vidste han alt for vel, at hun måtte lide af nød og mangel. Men hun led ikke, og moder Guillette kunne aldrig begribe, hvorledes det var fat med hendes brændsel og spisekammer, med hendes kornloft og kartofler. Der måtte gå nogen ind gennem lugen om aftenen og ryste en sæk eller to ud på loftet, uden at vække nogen og uden

at efterlade spor af sig. Hele hendes forråd tog til, i stedet for at formindskes. Den gamle var både glad og bekymret over det; hun bad sin datter om ikke at ytre et ord derom for noget menneske; for hun var næsten bange for, at man ville holde hende for en heks, hvis nogen erfarede det. Hun var selv lige ved at tro, at Djævelen var med i spillet, men hun havde ingen hast med at lægge sig ud med ham ved at påkalde præstens djævlebesværgelser; hun mente som så, at det altid ville være tidsnok, når Satan kom og gjorde fordring på hendes sjæl, som betaling for de beviste velgerninger.

Den lille Marie vidste bedre, hvordan det forholdt sig, men hun turde ikke tale med Germain om det, af frygt for, at han igen skulle komme ind på sine giftermålstanker. Hun anstillede sig derfor som han, som om hun intet mærkede.

14. Moder Maurice

En dag sagde moder Maurice til Germain, med hvem hun befandt sig alene i frugthaven:

"Hør, min kære svigersøn, jeg tror ikke, du befinder dig vel. Du spiser mindre end du plejer; du ler aldrig som før, og bliver mere og mere ordknap. Har nogen her i huset ... har vi måske selv gjort dig imod, uden at vide det?"

"Nej, moder," svarede Germain, "De har altid vist Dem lige så god imod mig som den moder, der bragte mig til verden, og jeg ville være utaknemmelig, hvis jeg beklagede mig over jer eller jeres mand eller nogen i huset."

"Så må det være sorgen over din kones død, Germain, som gør dig så modfalden. I stedet for at tage af med tiden, bliver den værre og værre, og der er intet andet for, end at du følger din svigerfaders kloge råd. Du må gifte dig."

"Ja, moder, det har jeg intet imod; men de fruentimmer, De har rådet mig til at ægte, behager mig ikke. Når jeg ser dem, kommer jeg til at tænke på min Catharine, i stedet for, at jeg skulle glemme hende."

"Det vil sige, Germain, at vi ikke har forstået at ramme din smag. Du må derfor hjælpe os til at gøre det ved at fortælle hele sandheden. Et eller andet sted må der sikkert findes et fruentimmer, som er skabt for dig; for den gode Gud skaber ingen uden at lægge hans lykke i en andens hænder. Ved du, hvor du skal søge hende, Germain, nuvel, så tag hende, hvad enten hun er ung eller gammel, smuk eller grim, fattig eller rig så er vi bestemte på at give vort samtykke til salget, min gamle

og jeg, for vi har alt for ondt af din tungsindighed, og vi kan ikke blive rolige, førend du selv bliver det."

"De er lige så god, moder Maurice, som den gode Gud, og min svigerfader lige så; men jeres medlidenhed kan ikke hjælpe mig; den pige, jeg kunne ønske, mig vil ikke vide af mig."

"Hun må da vist være for ung. Det er uklogt af en mand som dig at binde dig til et purungt blod."

"Ja, min gode moder, jeg har været uklog nok til at lade mig indtage af en ung pige, og det bebrejder jeg mig selv. Jeg gør alt for at forjage tanken om hende; men hvad enten jeg er i kirke eller i min seng, hos jer eller hos mine børn ... det er mig umuligt at tænke på noget andet."

"Du må være forhekset, Germain. Der gives kun ét middel imod det, og det er at hun låner øre til dine bønner. Jeg ser nok, jeg kommer til at tage mig af dig. Hvad hedder den unge pige?"

"Ak, moder, jeg vover ikke at sige det; jeg er bange for, at De skal le mig ud."

"Jeg? Fordi du lider og fordi jeg ikke kan tåle at se dig lide længere? Skulle det måske være Fanchette?"

"Nej."

"Eller Rosette?"

"Lige så lidt, moder."

"Så sig det rent ud; jeg ville jo aldrig blive færdig, hvis jeg skulle opregne alle pigerne her på egnen."

Germain løftede hovedet og kunne ikke bekvemme sig til at svar.

"Vel, jeg vil lade dig have fred til i morgen, Germain," sagde moder Maurice, "måske du da føler dig mere oplagt til at gå til

bekendelse; jeg må se, at bringe dig sammen med din svigerinde."

Hun tog sin kurv op for at brede det linned, den indeholdt, ud på buskene.

Germain bar sig ad som de børn, der først bestemmer sig, når de ser, at man ikke bekymrer sig videre om dem. Han sneg sig efter sin svigermoder og fremstammede endelig navnet: *Guillettes lille Marie.*

Stor var moder Maurices overraskelse; det var den sidste, hun ville have tænkt på. Men hun var delikat nok til ikke straks at give sin forundring tilkende og til at beholde sine bemærkninger for sig selv. Da hun så, at hendes tavshed virkede nedslående på Germain, rakte hun ham sin kurv med ordene:

"Nå, det er ingen grund til, at du ikke skulle hjælpe mig med mit arbejde. Bær kurven her, og lad os tale nærmere sammen. Har du nu også gennemtænkt sagen, Germain? Er du fuldkommen enig med dig selv?"

"Ak, moder, det er ikke det, det gælder om. Jeg ville være enig med mig selv, hvis jeg havde håb; men nu handles der kun om at helbrede mig for denne svaghed, hvis det er muligt."

"Og hvis det ikke er det?"

"Alt har sin grænse, moder Maurice: når hesten er alt for overlæsset, styrter den; og når oksen intet har at æde dør den."

"Det vil med andre ord sige, at du vil dø, hvis du ikke får dit ønske opfyldt? Gud forbyde det, Germain! Jeg holder ikke af at høre en mand som dig tale således, for når han siger det, så mener han det. Du er stærk, og svaghed er farlig hos de stærke. Men fat nu blot mod. Jeg kan ikke indse, at en pige i hende

stilling, som du beviser en stor ære med dit tilbud, kan give dig kurven."

"Og dog gør hun det."

"Hvilke grunde angiver hun?"

"At De har bevist hende så meget godt, at hendes familie skylder vor så megen erkendtlighed og at hun ikke vil mishage Dem ved at hindre mig i at indgå et rigt giftermål."

"Taler hun således, viser hun sig som det, jeg altid har anset hende for, som en god, retskaffen pige. Men derved helbreder hun dig ikke, Germain; for hun har uden tvivl sagt, at hun elsker dig, og at hun ville ægte dig, hvis vi ikke havde noget imod det."

"Det er netop ulykken, at hendes hjerte, som hun siger, ikke bøjer sig til mig."

"Siger hun det mod sin bevidsthed, for bedre at bringe dig til at afstå fra din idé, så fortjener hun hele vor kærlighed ... hun fortjener, Germain, at vi sætter os ud over hendes ungdom på grund af hendes store forstand."

"Ja," udbrød Germain, grebet af et pludseligt håb, "det ville unægtelig være meget smukt handlet af hende ... men jeg er bange for at grunden til denne opførsel ligger deri, at jeg mishager hende."

"Germain," sagde moder Maurice, "lov mig, at du holder dig rolig i en uge, at du vil sove, spise og være munter som før. Jeg skal imens tale med fa'er, og hvis jeg får ham til at samtykke, vil du snart erfare pigebarnets sande følelser."

Germain lovede det, og ugen gik hen, uden at fader Maurice ytrede et ord om det, eller syntes at ane det mindste. Germain

gjorde, hvad han kunne for at syne rolig, men for hver dag blev han blegere og ængsteligere.

15. Lille Marie

Endelig spurgte hans svigermoder ham næste søndag formiddag, da de kom fra messen, hvor meget terræn han havde vundet hos den unge pige siden samtalen i frugthaven.

"Intet," svarede han, "jeg har ikke talt med hende."

"Hvorledes vil du vel kunne overtale hende, når du tier?"

"Jeg har kun talt med hende én gang," svarede Germain, "det var, da vi rejste til Fourche sammen, og siden har jeg ikke ytret et ord til hende. Hendes afslag voldte mig så megen smerte, at jeg ikke ville kunne udholde på ny at høre hende erklære, at hun ikke elsker mig."

"Så må du tale nu, min søn; din svigerfader bemyndiger dig til at gøre det. Nu ingen betænkning længere ... jeg siger dig rent ud, at det er min vilje; for du tør ikke svæve længere i denne tvivl."

Germain adlød. Han trådte ind hos Guillette med bøjet hoved. Den lille Marie sad alene ved ovnen, så fordybet i tanker, at hun ikke hørte hans skridt. Da hun så ham stå for sig, sprang hun op fra stolen og blev blodrød.

"Marie," sagde han og tog plads ved hendes side, "jeg kommer for at kede dig ... det ved jeg jo ... men de gamle derhjemme har forlangt, at jeg skal tale med dig og bede om din hånd. Du vil ikke, vel? Det ventede jeg mig."

"Germain," svarede Marie, "det er da virkelig sandt, at De elsker mig?"

"Det fortryder dig, jeg ved det; men det er ikke min skyld; jeg ville blive alt for lykkelig, hvis du kom på andre tanker, og det

fortjener jeg formodentlig ikke. Se på mig, Marie! Er jeg da virkelig så hæslig?"

"Nej, Germain," svarede hun smilende, "De er smukkere end jeg."

"Spot ikke! Vær overbærende i din dom: endnu har jeg ingen tand mistet, og du vil forgæves lede efter et eneste gråt hår på mit hoved. Mine øjne siger dig, at jeg elsker dig. Læs i dem; det står skrevet deri, og alle piger forstår at tyde den skrift."

Marie så Germain i øjnene med sin sædvanlige tillidsfulde munterhed; men pludselig vendte hun hovedet bort og begyndte at skælve.

"O min Gud, jeg indjager dig frygt," sagde Germain, "du ser på mig, som om jeg kunne være forpagteren i Ormeaux. Vær for alting ikke bange for mig; det ville gøre mig alt for ondt. Af mig skal du intet slemt ord høre; jeg vil ikke kysse dig mod din vilje, og hvis du ønsker, jeg skal gå min vej, så behøver du kun at vise mig døren. Tal, skal jeg gå ... så at din bæven kan ophøre?"

Marie rakte ham hånden, men uden at løfte sit hoved, som hun havde bøjet ned over ovnpladen uden at sige et ord.

"Jeg forstår," fortsatte Germain, "du beklager mig, du er god; det smerter dig at gøre mig ulykkelig ... men du kan ikke elske mig!"

"Hvorfor taler De således, Germain?" sagde den lille Marie endelig, "vil De få mig til at græde?"

"Stakkels barn! Du har et godt hjerte, det ved jeg; men du elsker mig ikke, og du skjuler dit ansigt, fordi du frygter for at vise mig din misfornøjelse og din aversion. Og jeg, jeg vover ikke engang at trykke din hånd! I skoven, da du sov og min søn også sov, følte jeg mig fristet til at kysse dig ganske sagte, men

ikke for alverden kunne jeg have bedt dig om det, og jeg led den hele nat som et menneske, der bliver stegt ved en sagte ild. Siden den tid har jeg drømt om dig hver nat. O, hvor jeg *da* kyssede dig, Marie ... men du, du sov, uden at drømme! Og ved du, hvad jeg nu tænker på? At hvis du vendte dig om for at betragte mig med de øjne, jeg har for dig, og bøjede dit ansigt hen mod mit, så tror jeg, jeg ville dø på stedet af glæde. Og du tænker, Marie, at hvis jeg gjorde det samme ved dig, så ville du dø af vrede og skamfuldhed!"

Germain talte som i drømme, uden at vide, hvad han sagde.

Den lille Marie skælvede endnu; men da han skælvede endnu stærkere, mærkede han det ikke. Pludselig vendte hun sig om, hun betragtede ham med en bebrejdende mine, og hendes øjne stod fulde af tårer. Den stakkels markarbejder troede, det var det sidste slag, og uden at afvente sin dom, rejste han sig for at gå. Men den unge pige standsede ham, idet hun slyngede begge sine arme om ham og skjulte sit ansigt ved hans arm.

"O, Germain," stammede hun hulkende, "har du da ikke mærket, at jeg elsker dig?"

Germain ville være gået fra forstanden, hvis ikke hans søn, der ledte efter ham, var kommet løbende ind i hytten, ridende på en lang stok og fulgt af sin lille søster, der huggede lystigt løs på den imaginære hest med en pisk. Faderen fattede sig, tog ham op i sine arme, og lagde ham i sin bruds med ordene:

"Se, Marie, du har gjort mere end én lykkelig ved din kærlighed."

Om "Djævlesumpen"

Forfatter: George Sand (1804-1876).
Org.udgave: *La Mare au Diable Le Courrier français* 6. – 15. februar 1846, bogudgave Dessesart, Paris 1846. .
Denne udgave baseret på: George Sand: *Djævlesumpen – En Landsby-Idyl.* L. Jordans Forlag, København 1849.
Oversætter: Ikke oplyst i bogforlæg.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Jószef Arpád Koppay, baron von Drétoma (1859-1927): *I Skovkanten* (Udsnit efter gengivelse i ugebladet *Nordstjernen* 1891).

ISBN 978-87-7979-849-6

2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-086-5.

© 2023 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk

Note 1: **Præsten i Wakefield:** Humoristisk roman af Oliver Goldsmith (1728–1774. *Red.anm.*

Note 2: **Le paysan perverti:** Erotisk roman af Nicolas Edme Restif de la Bretonne (1734-1806). *Red.anm.*

Note 3: **Les liaisons dangereuses:** Erotisk brevroman af Pierre Choderlos de Laclos (1741-1803). *Red.anm.*